

RAM VESKIMÖLDRE LASTEAIA

ÕPPEKAVA

SISUKORD

RaM Veskimõldre Lasteaia üldiseloomustus.....	3
RaM Veskimõldre Lasteaia eripära.....	3
Missioon	3
Visioon.....	3
Õppe-kasvatustegevuse eesmärgid.....	4
Õppe-kasvatustegevuse põhimõtted	5
Väärtuskasvatus.....	6
Õpikäsitlus.....	7
Õppe- ja kasvatustöö sisu ja korraldus.....	8
Õppeaasta.....	10
Õppe-ja kasvatustegevused.....	10
Mängu kaudu õppimine.....	11
Üldoskused.....	12
Mänguoskused.....	12
Tunnetus-ja õpioskused	15
Sotsiaalsed ja enesekohased oskused	19
Õppe ja kasvatustegevuse valdkonnad.....	26
Mina ja keskkond.....	26
Sotsiaalne keskkond.....	27
Looduskeskkond.....	33
Tehiskeskkond.....	35
Keel ja kõne.....	39
Kunst	46
Muusika.....	52
Liikumine.....	55
Lapse areng.....	63
Koolivalmiduse hindamine	66
Erivajadusega laps.....	66
Logopeediline töö.....	69
Eesti keel muukeelsetele lastele.....	71
Koostöö lapsevanematega.....	71
Õppekava uuendamise ja täiendamise kord.....	74

RAM VESKIMÖLDRE LASTEAIA ÜLDISELOOMUSTUS

Rocca al Mare Kooli AS Veskimöldre Lasteaed juhindub õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel Rocca al Mare Kooli (RaM Kooli) õppe- ja kasvatustöö üldpõhimõtetest ja eesmärkidest. Kooli käsitluses on haridus valmisolekute ja kujunemise elukestev jada, õppeasutus loob aga keskkonna, kus on võimalik kujuneda harituks inimeseks.

Lasteaia oma näo kujundavad loovuse ja väärtuskasvatuse avaldumine igapäeva- ja õppetegevustes, teemade valikus ning suuremates ja väiksemates projektides.

RaM Veskimöldre Lasteaed asub Harjumaal Saue vallas looduskaunis Alliku külas, Tallinna vahetus läheduses. Tegevust alustati 12. aprillil 2004. Lasteaed on mõeldud 80 lapsele vanuses 3-6a., kes jagunevad nelja rühma.

Lasteaia vara moodustavad talle Rocca al Mare Kooli AS-i poolt sihtotstarbeliseks kasutamiseks ja valdamiseks antud maa, hooned, rajatised, seadmed, inventar ja muu vara, mille kasutamist kontrollib AS-i juhatus.

Konkursil „Aasta Betoonehitis 2004“ sai lasteaed eriauhinna betoonelementide kasutamise uudse lahenduse eest.

VESKIMÖLDRE LASTEAIA MISSIOON

Märgata ja uskuda imesid meie sees ja meie ümber.

VESKIMÖLDRE LASTEAIA VISIOON

Olla lapsele saatjaks tema kasvamisel ja toetajaks tema arengus, luues keskkonna,

kus laps

- on alati oodatud ja armastatud
- saab takistamatult areneda just talle omases suunas
- saab loovalt ja julgelt mõelda ja tegutseda

kus õpetaja

- on alati oodatud ja armastatud
- saab võimaluse eneseteostuseks ja arenguks

kus lapsevanem

- on alati oodatud
- leiab professionaalset abi lapse igakülgsel arendamisel ning toetust ja mõistmist

MEIE PEAÜLESANNE:

- luua keskkond, mis soodustab lapse igakülgsel arengut terveks, loovaks, empaatiliseks ja aktiivseks inimeseks.

ÕPPE - JA KASVATUSTEgevuse ÜLDEESMÄRK :

- lapse vaimne ja emotsionaalne, kehaline ja sotsiaalne, sealhulgas kõlbeline ja esteetiline areng ning eelduste kujunemine igapäevaeluga toimetulekuks ja koolis õppimiseks.

Eesmärgid:

Kodu ja lasteasutuse koostöö tulemusena lasteaed:

- toetab lapse arusaamade kujunemist maailmast, enda osast selles
- suunab last teadvustama oma emotsioone ning toetab lapse oskust käituda erinevates sotsiaalsetes olukordades käitumisnormidele vastavalt ning olla teisi arvestav ja koostöövalmis
- tagab turvatunde ning annab lapsele võimaluse teha valikuid, hinnata oma oskusi ja võimeid ning olla algatusvõimeline ja edukas
- toetab lapse aktiivsust, esmaseid tööharjumusi, otsustusvõimet, vastutustunnet, omaalgatust ja huvi saada teadmisi ja kogemusi ümbritsevast
- soodustab lapse kujunemist hoolivaks looduse ja oma elukeskonna suhtes
- suunab last väärtustama Eestimaad, eesti keelt ja eesti kultuuri ning teiste kultuuride eripära
- loob võimalused olla kehaliselt aktiivne ning annab teadmisi terve olemise võimalustest
- võimaldab lapsel teadmisi ja oskusi omandada eelkõige mängides

ÕPPE-KASVATUSTEgevuse Põhimõtted

Individaalsus

Õppimine ja kasvamine lasteaias on üheaegselt nii arenguliselt kui individuaalselt lastele sobivad. Arvestame lapse päritolu, võimeid ja soove.

Turvalisus

Turvalisuse loob lapsele teadmine, et temast hoolitakse, teda toetatakse. Lapsed õpivad kõige paremini, kui neil on hea olla. Usk endasse kasvab edu ja õnnestumiste kaudu mängides, õppides, kaaslaste ja õpetajtega suheldes.

Aktiivsus ja loovus

Loovus ümbritseb meid kõikides tegevustes ning ei piirdu ainult kunsti- ja muusikaloominguga.

Julgustame last aktiivselt, iseseisvalt ja teisi arvestavalt tegutsema ja loovalt mõtlema.

Mängulisus

Mäng on kogemused ja elamused, põnevus ja rõõm, aga ka uurimine, katsetamine ja uute teadmiste omandamine.

Laste omaalgatuslikele mängudele lisaks kasutame mängu ja mängulisi võtteid tegevustes kogu päeva jooksul:

Hooliv suhtlemine

Õpitakse üksteiselt ja õpitakse koos. Tulemus sünnib lapse ja õpetaja ning lapse ja kaaslaste koosmõjus.

Lasteaed toetab ja aktsepteerib iga lapse omapära ja iseärasusi. Laps saab olla tema ise, avaldada arvamust ja käituda oma tavapärase käitumismustri järgi.

Terviklikkus

Uute asjadega tutvumiseks on olulised varasemad teadmised ja kogemused ning lähtumine lapsele lähedasest asjast - kodust, ümbrusest, ajast ja kohast, kus laps kasvab.

Lapsed omandavad teadmisi aktiivselt tegutsedes - mängimise, näitlemise, lugemise, kirjutamise, käsitöö, arvutamise, joonistamise ja laulmise kaudu.

Tervis

Lapse kasvamine terveks, elujaatavaks, terve olemise võimalusi teadvaks ja neid kasutavaks inimeseks toimub paljude tegurite koosmõjul. Tervisega seonduvate põhiteadmiste omandamine toimub mitmekülgsete tegevuste ja teemade kaudu.

Tavad ja pärimus

Kultuuritavade väärtustamine on järjepidevuse ja identiteedi aluseks. Toetame traditsioonide, tõekspidamiste, esemelise ja sõnalise kultuuri kestmist mängides, lugusid jutustades, lavastades ja erinevaid teemasid käsitledes.

Keskkond

Ümbrus, milles laps lasteaias viibib, soodustab lapse igakülgset arengut terveks, loovaks, avatud inimeseks.

Koostöö

Lapsevanematega suhtlemisel on esmatähtsad avatus ja usaldus. Koostöös lapsevanematega loome lapse arengut toetava keskkonna.

Lapse arengu toetamises kehtib ühtse vastutuse printsiip ehk osalusteooria, kus kõik lasteaia töötajad vastutavad iga konkreetse lapse arengu eest.

Arusaamade ja tõekspidamiste kujunemist suuname Veskimöldre lasteaia oma kultuurist ja väärtustest lähtuvalt. Hingeharidus ja loovus on need märksõnad, mida käsitleme igapäeva – ja õppetegevustes, teemade valikus ning suuremates ja väiksemates projektides. **Nendest kujunevad ka meie ERIPÄRAD.**

Hingeharidus – mõttekerksus, tundetarkus, head kombed, suhtlemisoskus, empaatia, vastutustunne, sallivus, iseseisvus, oma kultuuri ja looduse hoidmine, teadmisi- ja uudishimu, füüsiline ja vaimne puhtus.

Loovus – julge ja avatud mõtlemine ning tegutsemine, eneseväljendusoskus, oma annete arendamine ning teiste loomingu väärtustamine, eripära märkamine.

Vt. Lisa 1. Loovus

Lapse vaatenurka maailmale näeme põhimõteted:

Hoian:

- oma maad ja rahvast, kaaslasi ja lähedasi, kodu ja kodupaika, isamaad ja emakeelt

Hindan:

- elurõõmu ja heatujulisust, ausust ja avatust, vabadust ja iseseisvaust

Väärtustan:

- haridust ja õpetatust, sõprust ja sõpruskonda traditsioone, oma ja teiste rahvaste kultuuri

Olen:

- tasakaalukas ja ettevõtlik, heade kommetega ja viisakas sõbralik ja rõõmsameelne

Lasteiaiaõpetaja tegevused lapse väärtuste kujundamisel on järgmised:

Püüan olla:

- väljendusrikas ja ennastusaldav, ideeküllane ja erk, tunnustav ja heakskiitev

Toetan:

- isikupära ja ainulaadsust, pühendumust ja teotahet, mõttevabadust ja arengut

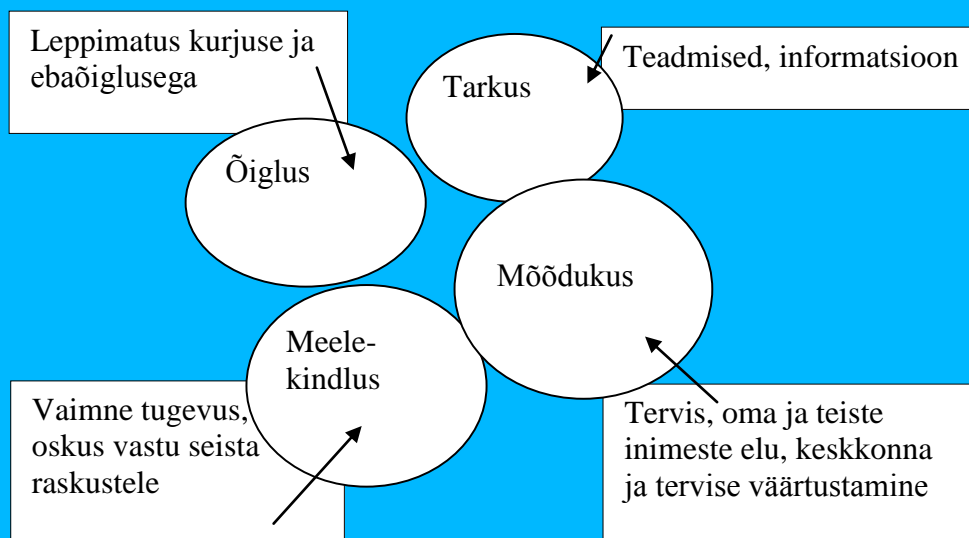
Loon ümbruse:

- eluterveks ja turvaliseks, meeldivaks ja nägusaks, maitsekaks ja värviküllaseks

Väärtuskasvatuse põhieemärgiks on anda tuge lapse kasvamisele ja pakkuda talle võimalusi uurida, analüüsida ja ehitada oma maailmavaadet ning elu põhimõtteid.

Vt. Lisa 2. Väärtuskasvatus

Kõik inimlikud väärtused mahuvad nelja inimliku vooruse alla

Väärtuskasvatus väljendub läbi:

- õpetaja isiksuse, tema eeskuju ja isikliku väärtussüsteemi
- lasteaia ja kodu koostöö, läbi ühiste väärtuste kinnitamise
- erinevate ainevaldkondade
- hommikukogunemiste
- lasteaia traditsioonide
- ühisürituste ja ekskursioonide
- huvitegevuse
- õpetajakoolituse ja tema vaimse arengu toetamise

ÕPIKÄSITLUS

Laps õpib oma lähiümbruse kaudu. Õppimine seotud lapse sotsiaalsusega, kogemustega, sisemise aktiivsusega.

Õppimine on meie lasteaias:

1. Mängimine ja matkimine
2. Huvi ja väljakutse
3. Enese proovilepanek, harjutamine ja oma tegevuse hindamine
4. Suhtlemine ja oskuste teistele edasi andmine
5. Mitteteadlik õppimine kogu päeva jooksul
6. Aktiivne tegutsemine, vaatlemine, uurimine, katsetamine, kogemine
7. Tegutsemine kiirustamata, innukalt, nautides

Õpetamine on tee juhatamine. Kasvatus on kasvamise saatmine. Õpetaja on laste suunaja ning õpikeskkonna looja.

Õppe-ja kasvatustegevuste kavandamisel arvestame lapse:

- vanust ja võimeid
- keelelist ja kultuurilist tausta
- terviseseisundit ja sugu

Olulised on õpetaja abi, toetus, tunnustamine ja mõistmine ning õppimisele häälestamine.

Selleks püüame:

1. Pakkuda elamusi, tekitada ja hoida huvi õpitava vastu
2. Ühenda lapse senised teadmised uue materjaliga
3. Aktiviseerida ja tekitada seoseid
4. Innustada, toetada motivatsiooni
5. Pakkuda valikuid, suunata oskust oma tegevust kavandada

Õppimine lasteaias ulatub üle ainevaldkonna piiride, seob erinevad ained ja teemad tervikuks.

„Me õpetame last, mitte aineid,“ on öelnud Johannes Käis „ja mõjutame last, tema minapilti ning muutustega seoses toimuvad muutused ka lapses.“

Johannes Käisi põhimõtetest lähtuvalt on tegevus meie lasteaias:

- lapse õppimist ja arengut toetav
- lapse lähiümbrusest lähtuv- kodust, ümbrusest, ajast ja kohast, kus laps kasvab.
- teemakeskne
- õppimine tegutsedes (isetegevus ja individualne tööviis)
- vaatlusõpetus ja meeltega tunnetamine
- seotud rahvapärимusega

ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ SISU JA KORRALDUS

Veskimõldre lasteaia päevakava on paindlik kindlustades lastele päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste vabategevus ja täiskasvanu planeeritud õppekasvatustegevused.

Rühmade päevakavad koostatakse lähtuvalt laste vanusest, rühma koosseisust ja seadusandlusest.

Lasteaed on avatud 7.30 – 19.00. Hommikul ja õhtul töötab valverühm, sest enamus lapsi tuleb 8.30 paiku ja läheb koju õhtul 18 ajal. Hommikune valverühm on avatud 7.30 – 8.15 ja õhtune 18.00 – 19.00.

Peale kogunemis- ja mänguaega, kell 9.00, algab päev rühmades ühise hommikuringiga, millele järgneb töö vastavalt päevaplaanile ja õppetegevuste korraldusele. Kõigi rühmade päevakavasse kuulub vastavalt vanuseastmele õppimisaeg, mänguaeg, õueskäigud, söögiajad ja puhkeaeg.

Esmaspäevane kogu lasteaia ühine hommikuring juhatab sisse teemanädalatele põhineva õppetöö.

Laste ning ka lapsevanemate poolt tulnud ettepanekuid arutatakse rühma hommikuringis ning neid arvetades lepatakse kokku päeva sisus ja tehakse vajalikud muudatusd esmastesse plaanidesse.

RaM Veskimõldre lasteaia õppeplaani aluseks on „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“.

Lasteaia õppeaasta tegevuskava valmib õpetajate ühistööna ja määrab kindlaks:

- õppeaasta eesmärgid
- õppeaasta peateema
- õppeaastal toimuvad üritused
- ürituste korraldustoimkonnad.
- orienteeruvad kuu- ja nädalateemad
- suvenädalate teemad

Traditsiooniliselt on november folkloorikuu ja mai keskkonnakuu ning detsembris pühendume jõuluootusele.

Lähtudes riiklikust õppekavast, lasteaia õppekavast ja aasta tegevuskavast koostavad õpetajad:

- rühma tegevuskava
- aastaplaanid ainevaldkondade kaupa, jaotades õppesisu õppeaasta lõikes
- nädalaplaanid, mis annavad võimaliku, esialgse tegevuste valiku

Esmane valik õppeaasta jooksul käsitletavatest teemadest on esitatud aastakavas, et tagada õppe- ja kasvatustöö süsteemsus ja järjepidevus.

Nädalaplaanide koostamisel arvestatakse:

- ainevaldkondade sisu
- koduloolist teemaõpet ehk õppetegevuste lõimimist
- laste edasijõudmist

- laste huvi teema vastu
- valikuid ja tegevuste vaheldumist
- laste üldoskusi – mänguuskusi, tunnetus-ja õpioskusi, sotsiaalseid ja enesekohased oskusi

ÕPPEAASTA

Õppeaasta algab RaM Veskimõldre Lasteaias 1. septembril ja lõpeb 31.augustil.

Aktiivne õppeperiood kestab 15. septembrist 31. maini. Septembri kaks esimest nädalat on laste arengu määratlemise ja lasteaeda nn sisseelamise aeg. Siis on pearõhk mängul ja selle kaudu laste tundmaõppimisel.

Õppetöös on vaheajad, mis on ühtlustatud koolivaheaegadega koolis. Nendel nädalatel on rõhk projektipõhistel tegevustel, lastekirjandusel ja kunstitegevustel. Vaheajanädalatel on lapsi vähem, ning õpetajal on võimalus tegeleda lastega individuaalselt, aga ka rühmatöö põhimõttel ja/või kogu rühmaga koos.

Suvel, 1. juunist – 31. augustini, on rõhk õpitud teadmiste kinnistamisel ja kordamisel, kunstitegevusel ja lastekirjandusel. Suvised teemad lähtuvad laste huvidest ja valikutest ning tegevuste planeerijaks on laps.

Suveks on traditsiooniliselt tegevuskavasse planeeritud kolm projektipõhist teemanädalat, mis on keskendunud kunstile, muusikale ja liikumisele ning mille teemad täpsustatakse juuni alguses, kui määratakse ka projektinädalate korraldustoimkonnad.

Seoses lastevanemate ja õpetajate puhkusega töötab lasteaed juuni keskpaigast augusti keskpaigani kahes rühmas. Juulis on lasteaed kollektiivpuhkusel.

ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSED

- Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused aastaplaanis õpetajate valikul kas kuu- või nädalajaotusena.
- Õppe - ja kasvatustegevuste planeerimine on paindlik ja nädalatesse planeeritud tegevused viiakse läbi nn teemaperioodi jooksul. (nädal – kuu või periood õpetaja valikul lähtuvalt vajalikest muutustest, laste oskustest jne). Sageli on teemad ja nendega seotud tegevused planeeritud pikemale perioodile.

- Mängu-, tunnetus- ja õpioskused, samuti sotsiaalsed ja enesekohased oskused planeeritakse aastaplaanis ja ka nädalaplaanide jaotuses, sobitades ja seostades need valdkonna „Mina ja keskkond“ ning õppeperioodi teemadega .
- Õppe- ja kasvatustegevused ühendatakse tervikuks neid lõimides, et luua seoseid valdkondades, valdkondade vahel ja tegevustes.
- Osa nädalasse planeeritud muusika- ja liikumistegevustest toimuvad väiksemates gruppides.
- Paralleelselt samal ajal viivad rühmaõpetajad läbi lõimitud tegevusi teise poolrühmaga
- Õppeaasta jooksul viiakse igal nädalal läbi vähemalt üks õuetegevus. Erandiks on suveperiood, kui enamus tegevusi toimub õues.

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel arvestame lapse:

- bioloogilisi ja isiksuslikke omadusi
- isikupära
- kogemusmaailma ja kasvukeskkonda
- arengu jälgimisel saadud teavet
- soove ja huvisid
- viisi ja soodumust mõelda ja tegutseda

Sellest lähtuvalt:

- ei oota kõigilt sama lõpptulemust
- pakume valikuid
- suhtleme aktiivselt
- märkame edasijõudmist
- kohandame materjale, meetodeid, lähenemisteid
- anname aega tegutsemiseks, teadmiste omandamiseks

Lapse päeva planeerides anname talle võimalusi saada kogemusi erinevate tegevuste kaudu: vaatlemine, uurimine, matkimine, mäng, harjutamine, katsetamine, suhtlemine.

Eesmärk on kasutada erinevaid õppemeetodeid, mis võimaldavad rahuliku tegevuse vaheldumist aktiivse tegevusega. Õpetajad kasutavad meetodit või võtet, mille läbi on konkreetset teemat kõige sobivam käsitleda ning mis seoksid teemaga kunstilise, emotsionaalse ja sotsiaalse tasandi.

MÄNGU KAUDU ÕPPIMINE

Mäng on teadmiste ja oskuste andmine lapsele loomuliku tegevuse kaudu.

Kõikides õppe –ja kasvatustegevustes kasutame mängu, mängulisi võtteid või ehitame õppetegevuse üles mänguna.

Mäng on kogemused ja elamused, põnevus ja rõõm, aga ka uurimine, katsetamine ja uute teadmiste omandamine. Mängus on lapsed iseseisvad, vabad, seega aktiivsed.

Laste omaalgatuslikele mängudele lisaks kasutame mängu ja mängulisi võtteid tegevustes kogu päeva jooksul:

- õppetegevuses: rollide võtmine, sõnamängud, lavastused, liikumismängud jne
- õuetegevustes
- igapäevategevustes (enesekohaste oskuste omandamisel)
- lasteaia ühistevustes, pidudel, projektitöös
- tegevuse kui mängu läbiviimisel

Mänguga:

- loome meeleolu
- tekitame huvi (mäng värvidega, valgusega, helidega, kangastega jne)
- ergutame kujutlusvõimet
- mõjutame eneseväljendust: vabadus mängus annab rõõmu ja naudingut

Vt. Lisa 3. Mängu kaudu õppimine

ÜLDOSKUSED

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe-ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid põimides.

Mänguoskused

Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe-ja kasvatustegevuste erinevate valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Laste mängu vaadeldes saame pildi laste arengust, teadmistest, huvidest, suhtlemisoskusest, väärtushinnangutest.

Lähtume sellest , et :

Mäng on lapsele kõige loomulikum tegevus, millele peaks lasteaiapäeva jooksul kõige rohkem aega jääma.

Eesmärgid:

- 1) laps tunneb rõõmu ja kogeb meeldivaid emotsioone
- 3) laps saab teadmisi ja oskusi loomuliku, koolieelse ea põhitegevuse kaudu
- 4) lapsel areneb suhtlemis-ja väljendusoskus, esinemisjulgeus, loovus ja algatusvõime
- 5) laps kasutab mängudes esinevat käitumisviiside kogumit igapäevases suhtlemises
- 6) laps kogeb tegutsemisrõõmu ja eneseteostust

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

2aastane:

asetab augulauale lihtsamad figuurid
ehitab torni 2- st kuubikust
pane kokku 2-4 osalisi mosaiikpilte
keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele
matkib täiskasvanu tegevusi(nt triigib, söödab nukku)
tegutseb teistega kõrvuti
tunneb huvi raamatute vastu
osaleb lihtsamates igapäeva tegevusi kajastavates süžee mängudes
oskab võrrelda mänguasja suuruse ja vormi poolest
nõustub lühiajaliselt vahetama mänguasju (enamasti)
õpib mängima ja tegutsema omaette, lepib täiskasvanu eemaldumisega

3aastane:

osaleb rollivahetusmängudes
tegutseb enamasti konstruktiivse ülesehitusega mängudes
tegutseb rollimängus, milles jäljendab varasemaid kogemusi ja mälupilte
oskab kokku panna 3- 4 tükilist raamita puslet
ehitab torni 8- 10 kuubikust ja konstrueerib lihtsamaid ehitusi
suudab keskenduda tegevusele lühikeseks ajaks, tähelepanu pole veel püsiv
mängib mõnda aega koos teistega
järgib lihtsamaid reegleid

suudab jälgida lihtsamaid jutte
mängib koos täiskasvanuga lihtsamaid lauamänge
hakkab kasutama lavastusmängudes kostüümielemente

4aastane:

saadab oma mängu kõnega
mängib lihtsamate reeglitega mängu
osaleb võistlusmängudes ja rollimängudes
rollimängus võtab endale teatud täiskasvanu rolli (rollimäng muutub konkreetsemaks)
ühendab üksikud mängulised toimingud ühtseks mänguliseks tegevuseks
osaleb ehitusmängudes ja meisterdab mitmesuguseid esemeid
mängib kaslastega, vahetab, loovutab ja küsib endale vajalikke mänguasju

5aastane:

algatab ja hoiab üleval rollimänge
suudab sujuvalt liituda teiste alustatud mängu
mängib kaaslasega ühismänge
eelistab sootüübilisi mängu
omandab rollimängus rollile iseloomuliku käitumise
arendab ise edasi mängude sisu, kasutades igapäevaelus saadud teadmisi ja kogemusi
lavastusmängus matkib tuttavate kirjanduspalade tegelasi
mängib iseseisvalt lihtsamaid lauamänge
mängib rollimänge, arvestades mängureegleid

6aastane:

mängib meeleldi võistlusmänge
järgib mängudes tegevus- ja mängureegleid
ehitusmängus kasutab erinevaid materjale (sh looduslikke)
oskab sõbralikult jagada mänguasju kaaslastega
oskab jaotada rolle teisi arvestades
valmistab vajadusel ise mänguvahendeid
oskab organiseerida tuttavaid reeglitega mängu
tunneb rõõmu mängust ning on suuteline mängule keskenduma

rakendab mängus loovalt oma kagemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast

7aastane:

tegutseb sihipäraselt, analüüsivalt ja keskendunult

algatab mänge

lavastusmängus väljendab tegelaste emotsionaalseid seisundeid

oskab selgitada kaaslastele mängureegleid

oskab mängida võiskondlikku mängu, püüdes oma meeskonnas

suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele

tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängudes

kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid

suudab mängida suuremas grupis

suudab kontrollida oma emotsioone ja oskab enamasti arvestada teiste tunnetega.

Tunnetus- ja õpioskused

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel. Keskkonnast tuleva info hulka tasakaalustab, reguleerib ja organiseerib lapse jaoks täiskasvanu.

Eesmärk:

Laps õpib tahtlikult juhtidma oma tunnetusprotsesse - taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

2aastane:

keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele, silmatorkavale stiimulile või omadusele;

tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistegevustes vahelduvas vormis;

mängib teiste lastega lihtsamaid igapäevaseid olukordi ja tegevusi kajastavaid

rollivahetustega mänge;

loob tegevuse kaudu seoseid kõnega; sõnad ja objektid saavad tema jaoks mõiste tähenduse;

suhtleb valdavalt 1-2 sõnaliste lausetega nii mängus kui ka igapäevategevustes

peamiselt tuttava täiskasvanuga ning kasutab mitteverbaalseid suhtlusvahendeid

räägib ja saab aru üksnes sellest, mida ta tajub
tunneb huvi raamatute vastu ning mõistab lihtsaid realistlikke jutukesi, mis seostuvad
tema enda kogemustega;
tunneb keskkonna mõju, avastab seoseid oma tegevuse ja selle tagajärje vahel,
tajub lihtsamaid põhjuse-tagajärje suhteid
saab aru kuuluvusest ja erisusest;
sobitab erinevaid materjale ja esemeid;
rühmitab ühe nähtava omaduse järgi;
omandab uusi seoseid vahetu, korduva ja aktiivse tegutsemise ning käelise tegevuse
kaudu;
kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi samas situatsioonis ning kontekstis,
kannab üle lihtsamaid seoseid ning kasutab neid sarnastes ülesannetes ja olukordades.

3aastane:

leiab tegutsemisajendi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga; täiskasvanu
suunab lapse tegevust kõne kaudu;
plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel;
keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv;
tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;
kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälu pilte nii konstruktiivses mängus kui
ka lihtsas rollimängus;
on omandanud sõnavara, mis võimaldab ennast väljendada;
mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid;
osaleb dialoogis;
jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi
väljamõeldud lugudest;
mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta ning saab aru lihtsamatest
ülekantud tähendustest;
rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi;
on ettekujutus arvamustest ja värvuste nimetustest;
leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid,
kasutab info saamiseks keelt;
tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik;
omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise
ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet.

4aastane

oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseta, kuid autoriteedi toel;

plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;

hangib tänu keeleoskusele uut teavet; tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on;

saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest;

järgib lihtsaid reegleid;

huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas;

osaleb ühistevõistlustes ning teeb koostööd teiste lastega; konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusmängudes ning loovtegevustes;

liigub lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi; keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu;

saab aru arvumõistest; huvitub tähtedest;

omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutiste ja kõne kaudu.

5aastane

tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi;

reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet;

tegutseb koos teistega; teda motiveerivad tegevused eakaaslastega;

tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;

konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte;

osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes;

räägib esemetest, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, ning fantaseerib;

keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit;

oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;

eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamates mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistustasemest;
tal on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest;
omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme;
kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuiitiivselt lihtsamaid meeldejätmise viise (mälustrateegiaid).

6aastane:

plaanerib oma igapäevategevusi, seab eesmärgid ning üritab alustatud tegevust lõpetada;
keskendub tegevusele vähemalt 20-30 minutiks;
kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet;
kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks;
järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada;
kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale;
osaleb aktiivselt käelistes ja lootegevustes;
saab aru asjades suhetest ja omadustest ning ajalis- ruumilisest järjestusest;
kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudes kui ka sarnases olukorras;
kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust.

7aastane:

organiseerib ja plaaneerib oma igapäevaseid tegevusi ja tuttavat keskkonda, seab eesmärgid, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused;
suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist, kasutades selleks kõnet nii aktiveerivas kui ka pidurdava rollis;
toetub tegutsedes oma tegevusele antavale tagasisidele, eakaaslaste hinnangutele ja võrdlusele teistega;
keskendub korraka mitmele tegevusele või stiimulile ning on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks;
seab uudsetes olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärgid ning valib tegutsemisstrateegiaid;

katsetab, konstrueerib ja uurib, kasutades oma teadmisi ja varasemaid kogemusi uues vormis ning kombinatsioonis;

osaleb erinevates mänguliikides, järgib reegleid;

liigitab ning tajub esemeid ja sündmusi tervikuna, saab aru nendevahelistest seostest ning suudab olulist teadvustada täiskasvanu abiga;

loob uusi seoseid eeskju, seletuste, kuulamise ja nägemise kaudu;

kasutab nii kaemuslik-kujundlikku kui ka verbaalset mõtlemist;

kasutab eakaaslastega suheldes arutlevat dialoogi;

huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib enam iseendast ning tunneb huvi teiste vastu;

teab ja kasutab tähti, numbreid ja sümboleid, kirjutab etteütlemise järgi lihtsamaid 1-2 silbilisi sõnu ning teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid;

orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, kasutab teadmisi uusi ülesandeid lahendades nii uudes kui ka sarnases olukorras, kuid vajab juhendamist ja abi seoste loomisel eelnevaga;

oskab suunamise ja õpetamise korral kasutada lühikest aega õppimisstrateegiaid;

tajub oma mälu mahtu ning kordab teadlikult üle meeldejäetavat materjali.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

Sotsiaalsete oskuste ja teadmiste kujunemine on üks tähtsamaid kasvatusülesandeid.

Eesmärk:

Lapsel kujunevad ühiskonnas elamiseks vajalikud sotsiaalsed oskused ja pädevused. Igapäevaselt jälgitakse ja vaadeldakse lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega, ka emotsioonide kontrolli ja väljendusoskust, mis on tihedalt seotud kollektiivis kohanemisega.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

2aastane:

väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti;

teadvustab ennast, kasutab osaliselt minavormi, proovib ennast maksma panna ning oskab keelduda ja öelda;

üritab aru saada teiste inimeste seisukohtadest, kuid tema tajud on enesekesksed;

hindab oma oskusi ja suutlikkust paremaks, kui need tegelikult on;

teab oma ees- ja perekonnanime ja elementaarseid viisakusreegleid ning kasutab neid, kui seda on talle õpetatud;

sööb, joob ja riietub lahti valdavalt iseseisvalt ning püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas;
reageerib sõltuvalt situatsioonist ja ümbritsevate inimeste käitumisest;
mõistab selgelt väljendatud “ Ei tohi!” , “Ära tee!” jne;
tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti;
toetub võõrastega suheldes ja enesekindluse saavutamiseks tuttavale täiskasvanule;
matkib täiskasvanu tegevusi, millel saab tagasisidet.

3aastane:

saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;
tal on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja enesetedvus;
väljendab tugevaid emotsioone ja oma mina;
võib karta tundmatuid ja uusi asju;
tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;
tema enesekindlus on kõikumine; enesekindluse saavutamiseks vajab ta turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid;
osaleb täiskasvanuga ühistegevustes; teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti;
jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja;
loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos; tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt
algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel; tajub, mida teised teavad jama is on neile uus;
täidab igapäevaelu rutiini;
järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jälgendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

4aastane:

väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seiskukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;
tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku ettekujutust;
saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt), tal on kujunenud tualetiharjumused;
teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi;
seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid;

väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;

püüab vahel teisi abistada ja lohutada; tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;

osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale;

arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet;

saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses; püüab täita kodukorra reegleid;

saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest;

huvitub võistlusemängudest ning tahab olla edukas.

5aastane:

hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid;

suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses;

väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;

suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;

on tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut;

imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere;

eelistab sootüübilisi mänge;

naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust; teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;

aktseptib reegleid, kogemusi ja muutusi; jälgib reeglite täitmist teiste poolt; kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt;

oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.

6aastane:

tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses;

seab endale eesmärgi ja üritab neid ellu viia;

on oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele;

eelistab omasoolisi mängukaaslasi; kujunevad esimesed sõprussuhted;

suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil;

järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt; oskab reegleid teistele selgitada;

järgib sotsiaalset rutiini.

7aastane:

mõistab teiste inimeste tundeid ja nende mitteverbaalseid väljendusi;

vastutab rohkem oma tegevuse eest ning räägib oma kavatsustest;

suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teisi arvestada ning suhtub teiste laste tegevusse sallivamalt;

suudab tegutseda iseseisvalt ning sõltub vähem oma vanematest;

algatab mängu ja tegevusi;

püüab kõigega hakkama saada, on tundlik oma ebaõnnetumiste ja teiste hinnangute suhtes; otsib vastastikust mõistmist ja kaasaelamist oma tunnetele;

hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib seda vajaduse korral ka ise;

loob sõprussuhteid;

järgib rühmas reegleid ning arvestab rühma vajadusi;

talub muutusi ja vanematest eemalolekut, siiski on uues situatsioonis ebakindel ja võib tõmbuda endasse;

arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle ning teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui ka teiste puhul.

Enesekohased oskused

Eesmärk:

Laps õpib eristama ja teadvustama oma oskusi, võimeid ja emotsioone ning juhtima oma käitumist.

Lapse enesekohaste oskuste arendamisel:

- Väärtustame last sellisena nagu ta on, toetame ja innustame teda.
- Hindame ja väärtustame lapse mõtteid ning aktiivset osalemist.
- Pakume lapsele oma käitumise ja tegutsemisega sobivaid mudeleid.
- Selgitame ja põhjendame lapsele, milline käitumine on sobiv ja milline mitte.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

2aastane:

väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti
teadvustab ennest, proovib ennast maksma panna ning oskab keelduda ja öelda „Ei“
teab lihtsamaid viisakusreegleid ja oskab vahet teha heal ja halval käitumisel
oskab oma soove ja tundeid sõnaliselt väljendada
tunneb uhkust ja rahulolu uute kordaminekute üle
matkib täiskasvanu tegevusi ja kasutab neid ka mängus
abistab täiskasvanut ja rühmakaaslast mänguasjade koristamisel
sööb, joo ja riietub lahti valdavalt iseseisvalt ja puhtalt
peseb iseseisvalt käsi ja oskab neid ka kuivatada
püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas, käib potil
oskab käsipuust kinni hoides trepist üles – alla käia

3aastane:

on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus
väljendab tugevasti oma emotsioone, oma mina
oskab jagada lühikese aja jooksul oma asju teiste rühmakaaslastega
saab hakkama eneseteenindamisega
oskab kasutada tualetti
on iseseisev valikute tegemisel ja üritab neid ka täide viia
täidab igapäevaelu rutiini
osaleb täiskasvanuga ühistegevustes, tegutseb rühmakaaslastega kõrvuti

4aastane:

oskab oma tundeid, soove, tahtmisi ja arusaamu sõnadega väljendada, eriarvamuste
puhul laskub dialoogi ja püüab kokkuleppeid saavutada;

tahab olla väga iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku
ettekujutust;

saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joo), välja on kujunenud
tualetiharjumused

seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid;

väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuste tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;

hakkab tekkima empaatia võime; märgates teise muret, püüab aidata ja lohutada, tekib ettekujutus teiste inimeste mõtetest ja tunnetest;

mängus ja tegevustes oskab arvestada reeglitega, kui need on paika pandud eeskujuks oleva autoriteedi poolt;

mõistab erinevate olukordade ja keskkondade erinevust ja sellest tulenevaid käitumis- ja tegevusmudeleid, püüab järgida kodukorra reegleid;

on teadlik ebasobiva käitumise sündsusetusest, mõistab valetamist kui taunitavat lahendust probleemile;

oluliseks on muutunud võistluslikkuse moment, soov olla esimene ehk parim ja saada seeläbi tunnustust.

5aastane:

hoiab oma asjad korras

arvestab elementaarseid viisakusreegleid, teab mida tohib teha, mida mitte.

suhtleb eakaaslastega, osaleb laste ühistes tegevustes.

arvestab mängureegleid ühistes mängudes, ootab mängudes oma järjekorda.

mängib rollimänge, kooskõlastab oma tegevust teiste laste tegevusega.

korrigeerib oma käitumist ja tegevusi, kui täiskasvanu sellele tähelepanu juhib.

tegutseb täiskasvanu suulise juhendi järgi.

organiseerib teatud määral oma toiminguid eesmärgi saavutamiseks.

teab, et ta on poiss/tüdruk, samastab end omasoolise vanemaga.

räägib oma tunnetest - rõõm, armastus, viha, pettumus jne

lahendab arusaamatusi sõnaliselt.

mõistab teiste tundeid ja mõtteid.

6aastane:

koristab ära oma mänguasjad

saab hakkama lihtsamate töödega nt, meeldetuletusel lemmiklooma söötmine, tolmu pühkimine, taimede kastmine.

seab endale eesmärged ja üritab neid ellu viia

tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses
suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil
järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt; oskab reegleid teistele selgitada

7aastane:

oskab valida õue minekuks sobivad riided (vastavalt aastaajale, ilmale)
mõistab teiste inimeste tundeid ja nende mitteverbaalseid väljendusi
suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teistega arvestada ning suhtub teiste laste tegevusesse sallivamalt
suudab tegutseda iseseisvalt ning sõltub vähem oma vanematest
algatab mängu ja tegevusi
Püüab kõigega hakkama saada, on tundlik oma ebaõnnestumiste ja teiste hinnangute suhtes
hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib seda vajaduse korral ka ise
järgib rühmas reegleid ja arvestab rühma vajadusi
talub muutusi ja vanematest eemalolekut, siiski on uues situatsioonis ebakindel ja võib tõmbuda endasse
arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle ning teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui teiste puhul
suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
käitub erinevates olukordades sobivalt ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

Lasteaias käsitletavat valdkonnad on:

- 1) mina ja keskkond
- 2) keel ja kõne
- 3) matemaatika
- 4) kunst
- 5) muusika
- 6) liikumine

Õppe-ja kasvatustegevuste kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi:

- 1) kuulamine
- 2) kõnelemine
- 3) lugemine ja kirjutamine
- 4) vaatlemine
- 5) uurimine
- 6) võrdlemine
- 7) arvutamine
- 8) liikumis -, muusika-ja kunstitegevused

MINA JA KESKKOND

Kõikide valdkondade õpetuse seovad tervikuks valdkonnas *Mina ja keskkond* käsitletavat teemad.

Valdkonna *Mina ja keskkond* õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna sisu jaguneb järgmiselt:

- **sotsiaalne keskkond:** mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed

mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;

- **looduskeskkond:** kodukoha loodus, muutused looduses, loodusvaatlused, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele;
- **tehiskeskkond:** ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liikumine, turvavarustus, virtuaalkeskkond

Vt. Lisa 4. Rahvakalender lasteaia õppekavas

Sotsiaalne keskkond

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

3aastane

ütleb küsimise korral oma eesnime

vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk

ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel

nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend

teab õdede ja vendade nimesid

vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta

nimetab oma rühma nime

suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik)

nimetab rühmas olevaid esemeid

ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabi nimed

nimetab pereliikmete koduseid toimetusi

matkib lihtsamaid töövõtteid

asetab töövahendid kokkulepitud kohta

osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel

päevadel (ruumide kaunistamine, laulude laulmine, peoriiete kandmine jm.)

leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid

räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse)

nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi

teab mõistete hea ja paha tähendust

meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab

küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid

lohutab haiget saanud sõpra

teab hammaste hooldamise vahendeid

harjab hambaid täiskasvanu abiga

nimetab toiduaineid

osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele

nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid)

4aastane

Oskab öelda oma nime ja vanuse

kirjeldab oma pereliikmeid iseloomulike välistunnuste järgi (silma- ja juuksevärvus)

kirjeldab pere ühisüritusi

nimetab lasteaias leiduvaid ruume peale oma rühmaruumi

teab oma ja majas olevate rühmade nimesid

loetleb üldtuntud elukutseid

loetleb väheste tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid

teab riigi tähtsamaid sümboleid (lipp, lill ja lind)

osaleb vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel

teab tähtsamate tähtpäevade kombestikku

ütleb küsimise korral oma rühmareegleid

palub andeks

nimetab küsimise korral sõprade nimesid

oskab sõpra abistada

kirjeldab inimeste erinevusi (vanuseline, välimus)

kirjeldab terve ja haige lapse olemust

peseb vajadusel hambaid täiskasvanu abiga

nimetab toiduaineid , mida tuleks süüa iga päev

teab käte puhtuse vajalikkusest

nimetab kehaosi

nimetab kohti, ja esemeid , mis võivad olla ohtlikud (nt. trepid, rõdu, aknad, lahtine tuli, terariistad,)

5aastane

ütleb oma nime, vanuse ja soo (tüdruk, poiss)

kirjeldab oma perekonda (pereliikmed +onu ja tädi, perekonnaliikmete nimed ja perekonnanimed)

kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja

nimetab kodu asukoha: linnas (tänav, linn) , maal (talukoha nimi)

kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas
nimetab oma lasteaia nime
kirjeldab oma tegevusi ja mängu
nimetab lasteaiatöötajaid ja nende tegevusi
teab oma, vööra ja ühise tähendust
nimetab vanemate ameteid
kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas
loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid
põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust
teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid
nimetab sündmusi, mille puhul heistakse riigilipp
nimetab erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas
kirjeldab tähtpäevi peres
kirjeldab tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi
teab mõistete õige ja vale tähendust
teab üldtuntud viisakusreegleid
tunneb ja järgib lauakombeid
nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi
oskab sõpra lohutada ja abistada
oskab andeks anda ja leppida
märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada
väljendab oma emotsiooneteisi arvestavalt (rõõm, mure jm)
kirjeldab inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine-valge kepp, vaegkuulmine-kuulmisaparaat)
nimetab tervist hoidvaid tegevusi (nt. tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, mäng , hea tuju, meeldivad suhted)
peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel
nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine)
nimetab toiduaineid , mida tuleks süüa iga päev
nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust
nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt. trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised)

nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek, mängimine ohtlikes kohtades nt.tänaval, liivakarjääris, ehitisel; ujumine täiskasvanu järelvalveta; rattasõit ilma kiivrita)

selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole

selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna

6aastane

Tunneb oma emotsioone ja oskab neid selgelt väljendada

on kujunenud endast täpsem minapilt

avaldab julgelt oma arvamust

kirjeldab iseennast ja perekonda

teab enda ja teiste rolle perekonnas

oskab kirjeldada peretraditsioone

teab oma kodukohta- linn, küla, alev, tänav, maja või korteri number

mõistab lasteaias olevaid reegeleid

märkab reeglite mitte täitmist teiste poolt

teab erinevate elukutsete sisu

teab inimeste vahelisi seoseid, nt: ilma haigeta ei saaks olla arsti

tutvustab lastele oma kodukohta, selle loodust

nimetab Eesti rahvatraditsioone ja teab nende tähtsust

on tähelepanelik teiste suhtes

oskab viisakalt käituda

jagab oma asju

tuleb teistele appi

arvestab kaaslase tunnetega

loob ja hoiab kaaslastega positiivseid suhteid

näeb enda ja teiste tegevuse tagajärgi lähiümbruses

teab, et on olemas erinevad kombed ja traditsioonid

teab, et teise inimesse peab suhtuma heatahtlikult sõltumata tema rahvusest,

teab erivajadustest või muudest omadustest

saab aru, et inimese tervis on väärtus, mida mõjutab eluviis ja ümbritsev

keskkond

teab, mida on vaja teha selleks, et olla ja jääda terveks teab hammaste hooldamise

tähtsust

peseb hambaid regulaarselt ilma täiskasvanu järelvalveta

teab erinevate toiduainete päritolu

nimetab erinevaid ohte kõõgis
teab, inimese erinevaid meelelundeid (haistmine, kuulmine, nägemine jne) ja nende eripärasid
saab aru, et õnnetuse vältimiseks tuleb teada reegleid ja neist kinni pidada, küsib vajadusel abi täiskasvanult või kaaslaselt

7 aastane

oskab end tutvustada
teab oma kohustusi ja õigusi
kirjeldab enda omadusi ja huve
teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi
mõistab, et pered võivad olla erinevad
jutustab oma vanavanematest
kirjeldab oma kodu ja kodukohta
teab kodust aadressi ja telefoni
teab lasteaia aadressi
nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust
kirjeldab lasteia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone
teab kooli kui õppimise kohta
kirjeldab, mille poolest lasteaed koolist erineb
nimetab pereliikmete elukutseid ja ameteid
teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust
mõistab töö ja vastutuse tähtsust
soovib osaleda jõukohastes kodutöödes
selgitab raha otstarvet
nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi)
teab koduvalla/- linna sümboleid
näitab Eesti kaardil oma kodukohta
teab Eesti Vabariigi presidendi nime
nimetab teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone
suhtleb teisest rahvusest lastega
teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi , Venemaa)
teab eesti rahva traditsioone ja kombeid
teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jm)

kirjeldab tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (kolmekuningapäev, volbripäev, jaanipäev, hingedepäev jm)

nimetab riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha)

teab mõistete ausus ja autus tähendust ning oskab vastavalt käituda

järgib käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jm)

mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest

oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla

kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsedes ja leppides

kirjeldab oma emotsioone ja tundeid

käitub kaasinimestega tähelepanelikult (vanemad, vanavanemad jt)

arvestab oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi

nimetab erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid

pakub abi erivajadustega inimesele oma võimete ja võimaluste piires

kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine

kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (näiteid tervisliku käitumise ja riskikäitumise vältimise kohta)

teab, mis on haigus

teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist (nt suitsetamine, sh passiivne, alkoholi tarvitamine, vägivald)

selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud)

järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus

nimetab , milliseid toiduaineid on vaja iaga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve

selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne, ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena

teab tüdruku ja poisi erinevusi

teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud)

teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades

nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada

teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane)

selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas

Looduskeskkond

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

3aastane

Iseloomustab küsimuse korral ööd (on pime) ja päeva (on valge.)

nimetab talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda, on soe).

nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab).

mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks.

teab, et prügi pannakse selleks ettenähtud kohta.

teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu.

tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest.

nimetab osutamise korral metsa, muru, lille, puud.

nimetab küsimise korral tuttavat looma, lindu ja tema kehaosi.

teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus).

nimetab tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane).

eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi.

4 aastane

eristab ning nimetab päeva ja ööd.

oskab nimetada kõiki aastaaegu.

nimetab ilmastiku nähtusi.

teab, et taimi ja lilli murtakse loodusest vaid vajadusel.

teab, et prügi pannakse selleks ettenähtud kohta.

teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu.

oskab nimetada metsa, muru, lille, puud.

nimetab tuttavat looma ja tema kehaosi.

nimetab tuttavaid linde.

nimetab lihtsamaid koduloomi ja metsloomi.

nimetab tuttavaid putukaid.

teab erinevate puu- ja aedviljade nimetusi.

5 aastane

eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine taimede ja loomade tegevusega).

nimetab kõiki aastaaegu ja oskab neid iseloomustada.
nimetab ilmastiku nähtusi ja kirjeldab neid.
teab õhu vajalikkust ja kasutamist.
teab, et inimene saab talvel loomi aidata.
oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm.
teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku.
nimetab oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, jõgi, järv).
nimetab tuntumaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas.
nimetab tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.
teab putukate elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa.
nimetab ning kirjeldada tuttavaid puid lilli, puu- ja köögivilju.

6 aastane:

mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida (hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi).
mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule).
mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi.
teab, kuidas loomi talvel aidata.
teab prügi sortimise vajalikkust.
toovib osaleda looduse korrastamises.
kirjeldab kodukoha loodust.
kirjeldab erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele.

7 aastane:

kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.
seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada.
nimetab inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, mererannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne).
nimetab loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jm).
selgitab ilmastikunähtuste seost aastaagedega.
suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt.
kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele.

teab, kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha.

teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata.

teab prügi sortimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi).

soovib osaleda looduse korrastamises.

kirjeldab kodukoha loodust (mere ääres, park, mets, suur puu jne), nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid.

nimetab teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel.

nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja –viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust.

teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine).

kirjeldab tuttavate putukate välimust ja nende elupaika.

nimetab ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jm).

Tehiskeskkond

Eesmärgid:

- laps väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- laps mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- mõistab ning märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

2aastane:

tunneb ära oma kodu ja lasteaia;

nimetab lihtsamaid kodumasinaid ja panipaikaid;

nimetab sõidukeid (auto, buss);
teab, et praht visatakse prügikasti;
küsimise korral nimetada liiklusmärki valgusfoor;
teab, et autod sõidavad sõiduteel (autoteel);
teab, et jalakäiad kõnnivad kõnniteel;
märkab kodu ja lasteaia teekonnal erinevaid hooneid ja objekte

3aastane:

tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused;
küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja- elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jm);
nimetab küsimuse korral sõidukeid (auto, rong, buss, lennuk, laev, tram, troll);
leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, amber);
teab meeldetuletusel valgusfoori ja tulede tähendust (punane, kollane, roheline);
teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee;
teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda);
teab liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid;
teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver);
teab helkuri kasutamise vajalikkust.

4aastane:

kirjeldab kodumaja üldiselt;
nimetab lasteaia erinevaid ruume ning neid kirjeldada;
kirjeldab lasteaia õueala;
teab millised kodumasinad on tal kodus ja oskab rääkida, mida nendega tehakse;
kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab eriotstarbeliste sõidukite tähtsust ja ülesandeid;
viskab jäätmed prügikasti;
eristab mõisteid sõidutee ja kõnnitee ning põhjendab nende erinevust;
teab valgusfoori tulede tähendust;
ületab sõiduteed õige valgusfoori tulega;
tunneb lihtsamaid liiklusmärke;
käitub ühissõidukis viisakalt;
teab, et tuleb kiiver pähe panna kui jalgrattaga sõita;
teab helkuri kasutamise põhjust;
teab turvavöö kinnitamise vajalikkust sõidukis;

5aastane:

kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus;

nimetab erinevaid ruume lasteaia ning teab nende otstarvet;

kirjeldab lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid;

kirjeldab kodumasinaid ja- elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte;

kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet;

teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust;

oskab ühissõidukis käituda (sõidupilet);

kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorditakse;

teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust;

teab, kuidas sõiduteed ületada;

oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käe kõrval);

teab liiklusmärkide tähendusi;

teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis;

kirjeldab liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes;

selgitab, kus ja kuidas helkurit kanda.

6aastane:

kirjeldab detailselt kodumaja ja nimetab ta ruume ning ruumides olevate masinate ülesandeid;

kirjeldab lasteaeda ja lasteaia ruume detailselt;

kirjeldab erinevaid teenindusasutusi ja teab nende vajalikkust;

nimetab erinevaid ehitismaterjale;

nimetab ja kirjeldab kodu ja lasteaia teekonnale jäävaid ehitisi;

kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte;

nimetab ja kirjeldab erinevate tööde tegemiseks vajalikke sõidukeid;

sorteerib prügi ja viskab ta õigetesse konteineritesse;

teab, et asju saab korduvalt kasutada;

teab, et liikluses arvestatakse liiklusmärkidega (teab valgusfoori tulede õiget süttimisjärjekorda ja tähendust);

teab kuidas ületada ülekäiguradasid;

teab hädaabi numbrit;
teab kuidas ühissõidukis käituda;
teab helkuri õiget kandmisviisi;
teab erinevate sõidukitega sõitmise nõudeid;
teab kuidas käituda erinevates inimese ehitatud keskkondades;
ehitab erinevaid ehitisi kättesaadavatest materjalidest;
kasutab loodusvarasid säästlikult;

7aastane:

kirjeldab vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet;
nimetab teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksla, polikliinik, pank, apteek, kingsepatöökoda, kaubanduskeskus jm);
nimetab maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm);
teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski jm);
kirjeldab kodumasinaid ja- elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad);
oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalike sõidukeid (kraanaauti, prügiauto, teerull jm);
teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, patareid);
kirjeldab asjade korduva kasutamise võimalust;
mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine);
kirjeldab oma teekonda kodust lasteaeda;
teab, kuidas ületada ristmikku;
teab liiklemise erinevusi linnas ja maal;
kasutada hädaabi numbrit 112;
teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes;
teab rulluisukude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad);

KEEL JA KÕNE

Keele ja kõne tegevustest (lugemine, kirjutamine, vestlus, vaatlus, lavastamine, jutustamine, ettelugemine jt) valitakse see, mille kaudu on käsitletavat teemat otstarbekam õpetada.

Keele ja kõne aastaplaanis näidatakse sobivad võimalused ja vahendid, näiteks lastekirjandus ja pildiraamatud, vanasõnad, hääldusharjutused, näpu- ja sõnamängud.

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- tuleb toime igapäevases suhtlemises
- kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu
- on omandanud lugemise ja kirjutamise eeluskused

Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- lugema ja kirjutatama õppimine
- grammatika
- hääldamine
- sõnavara
- kuulamine ja kõnelemine, suhtlemine
- raamatuga tutvumine, lastekirjandus

Valdkonnas Keel ja kõne lapse arengu eeldatavad tulemused:

2aastane:

kasutab suhtlemises mitteverbaalseid vahendeid koos üksikute sõnadega

küsib *mis see on ?* , vastab küsimusele *kus? mida teeb?*

nimetab tegevusi pildil

kasutab grammatiliselt vormistamata 1- 2sõnalisi lauseid

tunneb ära tuttavaid tegelasi raamatuillustratsioonidel

kasutab meeldetuletusel viisakussõnu – tere, head aega, aitäh, palun

kasutab kõnes nimisõnade kõrval ka tegu-, ase- ja määrsõnu

alustab ise mängu, mängib lühikest aega kaaslasega

tunneb ära mõned õppeaasta jooksul loetud jutud ja muinasjutud

teab ja tunneb ära mõned ametid (arst, juuksur, autojuht, müüja ...)

tunneb koduloomi (kass, koer, lehm, hobune, lammas, siga, kana, kukk)
teab tegusõnade tähendust, mis on seotud igapäevatoimingutega
loeb täiskasvanu toetusel lühikest luuletust
vaatab koos täiskasvanuga raamatuid, asetab need riulisse
hääldab sõnas õigesti häälduslikult tähtsamaid häälikuid (nt a, e, i, o, u, p, m, t)

3aastane:

kuulab ja mõistab kõnet, mis pole vahetult seotud suhtlussituatsiooniga
kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi
täidab korraldusi pane peale, sisse, alla
tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu
küsib mis see on?, kus?, mida teeb?
vastab küsimusele kes? nimega
kasutab kõnes nimisõnade kõrval ka tegu-, omadus-, ase- ja arvsõnu
kasutab endast rääkides sõna mina
on omandanud põhilise osa keele häälikulisest ja grammatilisest struktuurist
vastab küsimustele sõnadega ja moodustab 3-5 sõnalisi lauseid
reguleerib hääle kõrgust ja tugevust
väljendab selgelt oma soove
oskab lühikest aega teisi kuulata
jätab meelde lühikese jutu süžee arengu
loeb peast või kordab järele 1- 2 realist luuletust
kommenteerib enda ja/ või kaaslase tegevust 1- 2 lausungiga.

4aastane:

hääldab sõnu selgelt ja täpselt
eristab sõnas üksikuid häälikuid
kasutab sise-ja väliskohakäändeid
kasutab lihtsamaid ruumi-ja ajamõisteid
kasutab esemeid, nähtusi kirjeldab
väljendab ennast selgelt ja arusaadavalt lühikeste lausetega
vastab esitatud küsimusele lausungiga
oskab teisi kuulata, jutustada ükshaaval
näeb seost teo ja tagajärje vahel
jutustab mõne lausega tuttava jutu või muinasjutu sisu

jutustab 3-4 lausungiga oma kogemustest
tunneb huvi raamatute vastu, vaatab neid iseseisvalt
Tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas.

kasutab vestluses, jutus erinevat intonatsiooni
tunneb ära ja nimetab üksikuid häälikuid

5aastane:

kasutab mõningaid vastandsõnu
suudab hääldada kõiki emakeele häälikuid
määrab häälikute asukoha lihtsamates sõnades
hääldab õigesti tuttava tähendusega 3- 4 silbilisi sõnu
moodustab pulkadest, nõoriga vm materjaliga tähti
mõistab teksti mis poe otseselt seotud lapse kogemustega
kasutab tegevuste planeerimisel välikõne
jutustab elavalt oma kogemustest
oskab kuulnud jutust tähtsamad seigad nimetada
tunneb huvi raamatute vastu
kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust
küsib võõra sõna tähendust
kasutab –ne, -line, -lik , -ja liitelisi omadussõnu
kommenteerib enda ja teiste tegevust 3- 4 lausega

6aastane:

tunneb keelelisi mõisteid sõna, häälik ja lause
eraldab lühikest ja ülipikka häälikut
häälib analüüsitava sõna täiskasvanu abiga
kasutab õigesti grammatilisi vorme
kasutab õigesti aega väljendavaid sõõrsõnu eile, täna homme
teab omadussõnade võrdlusastmeid: suur- suurem, lai- laiem
moodustab enamasti grammatiliselt õigeid lauseid
jutustab tuttavaid jutte ja muinasjutte
annab edasi kuulnud teksti sündmuste järgnevust
teab üldmõisteid, nimetab kategooria piires vähemalt kaks sõna
kordab järele ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu
tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri

jagab kuulnud lause sõnadeks kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid

7aastane:

kuulab ja paneb tähele, suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu seletust ja demonstratsiooni

kasutab tegevuste planeerimisel sisekõne

häälib õigesti 1- 2 silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühendita sõnu

hääldab kõiki häälikuid õigesti, kõne on selge ja arusaadav

teab täishäälikuid

eristab häälikuühendita sõnas kuulmise järgi teistest pikemat või lühemat häälikut

teab kaashäälikuid

on tutvunud mõistetega sulghäälikud ja kaashäälikud

tunneb tähti automatiseerunud tasemel

kirjutab kõiki tähti

hääldab õigesti võõrhäälikuid tuttavates sõnades

loeb kokku mõned sõnad

kontrollib loetud sõna tähenduse järgi

moodustab liitsõnu liitmise ja tuletamise abil

kasutab oma tegevuses (mängus) suuri joonistähti lihtsamate sõnade ülesmärkimisel

jutustab olukordadest võimalikult täpselt

valdab aktiivselt mitmekesisest sõnavara, küsib tundmatu sõna tähendust

teab sõnade häälik – tähelist vastavust

moodustab lauseid, eristab sõnu lauses ja aluste tekstis

vestleb erinevatel teemadel

osaleb lavastustes kasutades autori või muinasjutu teksti

teab peast luuletusi ja esitab neid ilmekalt

kasutab antonüüme ja sünonüüme

kasutab kõnes mõningaid abstraktse tähendusega sõnu

mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades

kasutab grammatiliselt õigeid liitlauseid.

MATEMAATIKA

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;

- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkond *Matemaatika* sisu

1. hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
2. suurused ja mõõtmine;
3. geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevat esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoiminguid matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistusteni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevate objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Valdkond *Matemaatika* eeldatavad tulemused.

Õppe- ja kasvatustegevuste tulemusel:

2aastane:

tunneb ja nimetab oma kehaosi

õpetajaga koos leiab esemete hulgast teise samasuguse

õpetajaga koos loendab 3-ni

leiab samasuguse eseme vormi (ring, ruut, ristkülik, kolmnurk, hulknurk)

leiab samasuguse värvi (punane, kollane, oranž, roheline, lilla, must, valge)
õpetajaga koos paigutab esemeid üksteise sisse, peale, alla
küsi *mis see on?*, vastab küsimusele *kus?*
saab aru mõistetest üks, palju, suur, väike, pikk, lai, kitsas
kasutab meelsasti lükkimist ja toppimist vajavaid mängu
pane kokku lihtsamaid (2-4 osalisi) pildimänge
kasutab lihtsaid mosaiike
ehitab ehitusmaterjalist lihtsamaid ehitisi

3aastane:

rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus vms) järgi hulgaks.
leiab erinevate esemete hulgast *palju* ja *üks*.
loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele *mitu on?*
näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur-väike).
leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel.
kompimise-veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu.
vestleb *ööle* ja *päevale* iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus.
orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub *ülal-al*, *kõrval*, *ees – taga*.

4aastane:

otsustab, kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) moodustatud hulka.
paaride moodustamisega (üksühesele vastavusse seadmisega) saab teada, et esemed on
võrreldavates hulkades *sama palju*, *ühepalju* ehk *võrdselt*.
loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.
võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (*suurem – väiksem*), pikkuse (*pikem – lühem*),
laiuse (*laiem – kitsam*) järgi ning kasutab mõisteid.
eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmtoast,
õuest ja tänavalt.
leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (pildidel, vestluses vm).
eristab *hommikut* ja *õhtut* (kirjeldab tegevusi).
määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: *ülal – all*, *ees – taga* (*minu ees*,
minu taga jne).

5aastane:

rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud).

võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on *rohkem kui, vähem kui*. tutvub arvudega 10ni.

järjestab esemeid kõrguse järgi (*kõrgem - madalam*)

järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.

näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast.

teab ööpäeva osi *hommik – õhtu – öö*; kirjeldab tegevusi ja sündmusi *eile – täna – homme*.

määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (*seisan Alo taga; olen tahvli ees*)

määrab vasakut ja paremat poolt.

6aastane:

loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni.

nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu.

tunneb numbrimärke.

võrdleb arve (*on suurem kui, on väiksem kui*).

paneב kokku kahe hulga esemeid ja liidab.

võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.

järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi.

leiab vaadeldavast objektist silma järgi *suurema – väiksema – sama suure* ning kontrollib objekte kõrvutades.

hindab kaugust silma järgi.

mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga.

järjestab raskuse ja paksuse järgi.

koostab mustreid, laob pilte kujunditest.

rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi.

kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi.

eristab mõisteid *kiiresti – aeglaselt, varsti, hiljem, kohe*.

määrab eseme asukohta teiste esemete suhtes: *all – peal, kohal, keskel, äärel, vasakul – paremal*.

orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.

7aastane:

mõtestab arvude rida 12ni.

liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümboleid (+,-,=).

oskab koostada matemaatilisi jutukesi kahe etteantud hulga järgi.

teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõde cm, m ja km; massimõõtu kg ning mahumõõtu liiter; rahaühikuid kroon ja sent ning kasutab neid mängutegevustes.

eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kesa, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik ja kolmnurk).

teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja –päeva.

määrab kellaega täistundides ning kostab päevakava.

kasutab kõnes õigesti sõnu *enne, praegu, hiljem – varem, noorem – vanem.*

orienteerub tasapinnal (paberil).

KUNST

Loovuse ja kunstilise tegevuse planeerimisel on arvestatud kõiki loetletud kasvatus- ja õppetöö eesmärgi ja vahendeid.

Kunstilise tegevuse ja loovuse kaudu toetame laste eneseusaldust, uudishimu, mõtlemise paindlikkust ja mõtete originaalsust. Nii on loovus ja kunstiline tegevus eesmärgid omaette, aga nad kinnistavad teistes valdkondades saadavaid oskusi ja teadmisi.

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest
- 2) kujutab isikupäraselt esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma
- 3) vaatleb, kirjeldab, kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid
- 4) kasutab õpituid voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ning võtteid
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ja sihipäraselt
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut

Kunstiõpetuse sisualad:

- kujutamine ja väljendamine,
- kujundamine ning

- kunsti vaatlemine ja vestlused kunstist voolimise, joonistamise, maalimise, meisterdamise vahendusel.

Nende kaudu tutvub laps värvi-, vormi- ja kujutamise õpetusega, esemete kujundamise võimalustega, erinevate kunstiliikidega, õppides neid esmaselt tundma.

Valdkonna *Kunst* eeldatavad tulemused:

2aastane:

osaleb kunstitunnis

kritseldab emotsionaalselt ja huviga

abistab täiskasvanut liivast, lumest, klotsidest jne vormide loomisel

matkib täiskasvanu liigutusi tegutsemisel erinevate kunstivahenditega jt esemetega (laob üksteise peale, kõrvale, vajutab templiga, svammiga, tõmbab pintsliga jne)

leiab õpetajaga koos ümbritsevast ideid kujundamisobjektide valimisel (liivalossi kaunistamine okstega, käbidega jne)

leiab õpetajaga koos ehituslikku-, looduslikku jm materjali objektide, esemete loomiseks

õpetajaga koos muljub voolimismaterjali, mängides muudab vabalt savitüki kuju
tükeldab käega savi, plastiliini

tegevust matkides teeb voolimismassi sõrmedega jäljendeid

kritseldab pliiatsite või kriitidega paberile, kartongile, liivale, asfaldile

tõmbab jämedate joonistusvahenditega erinevaid jooni

joonistab vaid selleks ettenähtud kohta

kannab värvi alusele spontaansete liigutustega (pintsliga, papiribaga...)

jätab alusele jäljendeid svammiga, templiga jne

koos õpetajaga värvib ja trükib näpuvärvidega

jäljendades laob vahendid üksteise peale, järele, kõrvale jne

õpetajaga koos kortsutab pehmet paberit, rebib pabeririba küljest tükke

asetab erinevaid objekte liimiga kaetud alusele

suunavate küsimuste abil leiab piltidele, illustratsioonidelt tuttavaid esemeid ning nimetab neid

rõõmustab, elavneb äratundmisrõõmust

kunstitöö vaatlemisel vastab suunavatele küsimustele (mis toimub pildil, kes mida kus teeb?). -

põhjendab, miks töö, pilt meeldib

vastab küsimustele ja selgitab, miks kujutab esemeid, nähtusi just sellisel viisil
tunneb ära varem vaadeldud pildi
kujutab esemeid, asju oma tunnetuse, tajumise ja nägemise seisukohalt

3aastane:

tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest
leiab kritselduste hulgast nime andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid
leiab ümbritsevas juhendamise abil sinise, kollase, punase, rohelise värvi
kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid (nt lillepott, paber, taskurätt, papptaldrik, pall, sokk, plastiliinist plaat, kivi jne).
muljub ja näpistab, õpetajat jäljendades rullib ja veeretab voolimismaterjale
teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid
tõmbab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriidid, pehmed pliiatsid jne)
erinevaid jälgi (täpid ja jooned: vertikaalsed, horisontaalsed, sirged, lainelised, katkendlikud, spiraalsed) püsides paberi piirides.
tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe, katab pindu
trükib näpuvärvidega sõrmedega ja kogu käega
vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga
kortsutab iseseisvalt pehmet paberit, rebib paberist tükke
katab aluspinna liimiga ja puistab sinna erinevaid objekte, liimib aluspinnale kujundeid
vaatleb pilte, näidistöid, raamatute illustratsioone ja vastab küsimustele
näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest

4aastane:

tunneb rõõmu erinevate vormide loomisest ja nende muutmisest
leiab objekte vaadeldes ja võrreldes neile iseloomulikke detaile (sebra triibud, kassi karvane kasukas)
loob lihtsatest elementidest (ringid, kolmnurgad, sirged jooned jne) oma (äratuntavad) skeemid tuttavate esemete, objektide kujutamiseks.
lisab meisterdatud, voolitud objektidele väiksemaid detaile nende kaunistamiseks või iseloomulike omaduste väljatoomiseks (aknad majale, okkad siilile)
lükib varieeruva kuju, suuruse ja värviga elemente (pärlid, nõõpe) nõõrile, traadile
luues käevõru, kuusehte vms
veeretab ja rullib iseseisvalt erinevaid voolimismaterjale

moodustab väikestest voolitud vormidest terviku neid üksteise peale, sisse jne ladudes
kasutab voolimispulka esmase mustri loomiseks
tõmbab mitmesuunalisi jooni sooviga kujutada talle soovitud esemeid
ei suru liigselt joonistusvahenditele
meeldetuletusel püsib joonistades paberi piires
värvib kattevärvidega väiksema kujundi
maalib ümarvormi, ühendab ümarvormiga jooni ja kujundeid
peseb meeldetuletusel pintslit enne uue värvi võtmist
lõikab paberist ribasid, üritab lõigata teisi kujundeid
valmistab esemeid erinevaid materjale liimides, plastiliini või saviga liites
kortsutab erineva paksusega paberit
vastab kunstitöö vaatlemisel suunavatele küsimustele (mis toimub pildil, kes mida kus teeb?)
põhjendab, miks töö, pilt meeldib
vastab küsimustele ja selgitab, miks kujutab esemeid, nähtusi just sellisel viisil
tunneb ära varem vaadeldud pildi
kujutab esemeid, asju oma tunnetuse, tajumise ja nägemise seisukohalt

5aastane:

kujutab naturist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolite abil, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamateks
jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui oma fantaasiatest.
kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt
valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid
võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni, roosat
koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääri kaunistamiseks (tass, taskurätt jne).
kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega.
valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šablooni, trafareti või templi abil selle omavalitult kohale esemel (kruus, taldrik, pluss jne).
õõnestab ümarvorme pöidlaga süvendit vajutades
muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades

nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid, ühendab voolitud detaile omavahel
jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolite abil, mis täienevad ja muutuvad keerukamateks
joonistab ning värvib pindu värvi-ja viltpliiatsitega, kriitide ja sõega, muutes joonte tihedust
kasutab joonistusvahendeid liigse surveta
võtab pintslile vajadusel täiendavalt värvi ja katab pindu
teeb objektidele väiksemaid detaile pintsli vajutuste ja -tõmmetega
ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt
rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need vastavalt töö iseloomule
lükib paelale, traadile nõõpe, pärleid vms auguga esemeid
valib meelepärased meisterdamisvahendid (loodusliku-, tehismaterjali, paberit jms) ja neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö
vaatleb omaalgatuslikult raamatuillustratsioone, kunstitöid, esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust
jutustab küsimuste abil, mida on kujutanud oma töödel, nimetab, milliseid materjale on kasutanud töö teostamisel
suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse

6aastane:

kujutab inimest (jt elusolendeid) liikumises muutes käte ja jalgade (jäsemete) asendit
küsib vajadusel nõu ja arutleb töö tehnilise teostuse ning vormi-ja värvilahenduste üle.
kasutab oma töö loomisel inspiratsiooniallikana ümbritsevas toimuvaid muutusi, sündmusi
kasutab esemete iseloomulike tunnuste väljatoomiseks ja kaunistamiseks ruumilisi või tasapinnalisi kaunistamisvõtteid (voolib väikeseid vorme, lõikab kujundeid, kombineerib jooni)
valmistab esemeid, lihtsaid mudeleid ja makette ning sobitab need olemasolevate objektidega luues nii objektide gruppe (linnak, park, autonäitus)
voolib, meisterdab isikupärase vormiga eseme ja dekoreerib selle, valides värvi ja /või kaunistusviisi
kasutab valmisvorme mängus ja igapäevategevustes (liivavormid, piparkoogivormid)
kasutab voolimispulka esemete kujundamisel tehes auke, triipe, täppe
teab eelnevalt kasutatud voolimismaterjale ja nende omadusi

kasutab koos erinevaid joonistusvahendeid (pliiatsid, pastellid, kriidid)
meeldetuletusel kasutab pinna katmiseks kallutatud pliiatsit, kriidi külgi
joonistab kontuuriga kujutatud objektid
hele-tumestab värve, lisades valget või musta
katab maalimise käigus loodud esemed, objektid värviga (värvib seest ära)
soovi korral valib taustatooni töö iseloomust, kujutatavast lähtuvalt
lõikab iseseisvalt paberist geomeetrilisi kujundeid
lihtsaid ühendamisvõtteid kasutades (nööri ja mässimine, teipimine) meisterdab
õpetajaga koos looduslikust ja jääkmaterjalist
annab oma tööle hinnangu ja põhjendab oma arvamust
põhjendab küsimustega suunamisel tehniliste lahenduste, vormi- ja värvilahenduste
kasutamist
vaatleb huviga ja omaalgatuslikult raamatuillustratsioone, kunstitöid, esitab nende
kohta küsimusi ja avaldab oma arvamust

7aastane:

kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide
ülesehitamiseks
püsib töös valitud teemas, seda isikupäraselt tõlgendades
jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest, tegevusajast
ja -kohast.
rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha valiku abil.
tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas,
taevasinine jne)
märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata
kujundab kaunistusmotiivi või mustri arvestades kaunistatavat eset.
selgitab omavalmistatud (voolitud, volditud, meisterdatud) esemete otstarvet ja nimetab
koha, kuhu see sobib.
aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.
kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära
valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid
niisutab voolingute ühenduskohad esemete tugevdamiseks
kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende iseloomust lähtuvalt
värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda
sobitab heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni pindade katmiseks

segab värve uute toonide saamiseks
kasutab töös eri jämedusega pintsleid
väldib värvide määrdumist
kasutab töös pintslit erinevalt (otsa, külge)
kujundab või täiendab oma tööd, keepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne
valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad
või leiab oma võtted
valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides
märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ja kirjeldades detaile ning
värve, tajub meeleolu
fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast
kasutab raamatuillustatsioone, fotosid, kunstiteoseid (sh skulptuure) oma töö
lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi

MUUSIKA

Muusikaõpetust vaadeldakse lasteaias mitte ainult lapse muusikalise arengu seisukohast, vaid ka intellektuaalse, kognitiivse ja sotsiaalse arengu aspekte silmas pidades. Esikohal on emotsionaalne ja aktiivne muusikaline tegevus, muusikast osa saamine. Olulisel kohal on nii pärimusmuusika ja rahvakultuur kui ka uuenduslikud kõlapildid – kehapilliseaded, kõnekoorid, rütmimängud.

Valdkond *Muusika* õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Muusikalisi oskusi arendatakse:

- igapäevategevustes
- kõigis laulistes, tantsulistes tegevustes ja liikumistegevustes
- laste vaba aja mängudes
- lõimitud õppetegevustes

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne, Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Valdkond *Muusika* sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng

Õppe- ja kasvatustegevuste tulemusel:

2- 3aastane:

kuulab ja jälgib õpetaja laulu

sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile (nt paigaltamumine, keerutamine üksikult, koosjalu hüppamine, lehvitamine, käte peitmine selja taha, viibutamine sõrmega, kükitamine)

tunneb rõõmu kuulatavast muusikapalast

mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulatud muusikale kehapillil (plaksutab, patsutab kaasa pulssi või rütmi)

3-4aastane:

huvitub laululisest tegevusest; püüab õpetajaga kaasa laulda (lauldes kaasa nt üksikuid silpe, sõnu, laululõike).

osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa)

liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit. reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha, vmt.) mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel ja marakal.

4-5aastane:

laulab rühmaga samas tempos

laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule

väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.

tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt liikumine hanereas, ringis).

osaleb laulumängudes.

kuulab laulu ja muusikapala

väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega.

tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule

mängib rütmipille muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.

eristab kuulates õpitud pille tämbrite järgi

5-6aastane:

laulab väljahingamisel loomuliku häälega

esitab laule rühmaga samas tempos

laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule.

muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit.

esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente.

kuulab laulu ja muusikapala huviga.

väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, näiteks järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega.

mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille.

mängib rütmisaateid lasteriimidele ja –lauludele.

ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.

mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette.

6 -7aastane:

laulab ilmekalt, loomuliku hääle ja vaba hingamisega, lähtudes laulu ja teksti karakterist.

laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule ning esitab neid rühmas.
liigub ja tantsib sünkroonis teistega.
kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (nt muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi).
väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.
liigub vastavalt muusika meeleolule;
tunneb ära lihtsamaid žanre (marss, laul, tants)
suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada
eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu
mängib rütmi- ja meloodiapillidel lihtsamaid *ostinato* kaasmänge (lühikest korduvat rütmi-, viisi- või meloodialõiku.
mängib pilliansambelis.
eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille

LIIKUMINE

Valdkonna õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) Liigub aktiivselt, tunneb tantsimisest, mängimisest ja sportimisest rõõmu.
- 2) Pingutab sihipärase tegevuse nimel
- 3) Tegutseb aktiivselt üksi, paaris ja osana grupist
- 4) Mõistab koostöö võimalusi ja vajalikkust
- 5) Tajub ja mõistab oma keha kui väljendusvahendi võimalusi ja võimekust
- 6) Tajub ja mõistab erinevaid väljendusvõimalusi liikumises – tantsimine, improviseerimine, mängimine, sportimine
- 7) Suudab ennast loovalt väljendada liikumises, tantsimises, mängimises
- 8) Õpib tundma oma keha kui väljendusvahendit, selle kasutusvõimalusi erinevates vormides ja olukordades vastavalt vajadusele, keha terviklikkuse printsiip
- 9) Mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele, kujuneb õige kehahoiak ja rüht
- 10) Oskab integreeritult rakendada teiste õppe- ja kasvatusvaldkondades kasutatavaid tegevusi ja teemasid liikumistunni teenistusse

Liikumisõpetuse vormid:

- loovliikumine
- tantsimine
- improviseerimine
- võimlemisharjutused
- põhiliikumised (jooks, kõnd, hüpped jne)
- liikumised erinevate vahenditega
- liikumismängud
- pallimängud
- loodusliikumised – matkamine, maastikumängud
- õueliikumised
- integreeritud tegevused
- ujumine
- õppekäigud staadionile

Tervistavad liikumistegevused :

- hommikune liikumine
- hommikuvirgutus
- rütmivõimlemine
- lastetants
- päevane liikumine liikumismängudena, mängudes, õppetegevuste osana
- õuetegevused
- spordipäev (perespordipäev)
- spordipidu
- tervisepäev

Valdkonna *Liikumine* sisualad:

Tajumisvõime arendamine

Liikumist tajutakse erinevate meelte abil (kinesteetiline, nägemis- , kuulmis- ja kompimistaju). Tajumisharjutustega täiustatakse tajumisvõimeid.

Oma keha tunnetamine

Nõrgalt arenenud kehatunnetus muudab lapse kohmakaks, häbelikuks, arglikuks. Kehatunnetus kujundab lapse mina-pilti. Hea kehatunnetusega lapsed on liikuvamad, aktiivsemad ja rõõmsameelsed. Õige kehahoiaku kujundamine, teadvelolek oma erinevatest kehaosadest, oskus neid koordineeritult kasutada.

Rütm ja loovus

Laste loovus mõjutab otseselt õpivalmidust. Arendatakse laste rütmitunnet ja loovust rütmi- ja loovharjutuste näol ning muusikas. Oma keha tundmaõppimine loova liikumise kaudu. Tunnete väljendamine läbi liikumise – imiteerimine ja mängulised süžeed. Oma mõtete ja tunnete arusaadavaks tegemine läbi liikumise, samas teiste märkamine.

Eneseväljendus läbi miimika, žestide, kehakeele. Loov visualiseerimine julge ja isikupärase mõtlemise toetuseks.

Kõnd ja jook

Õpitakse õigesti ja kiiresti kõndima ja jooksmata. Pööratakse tähelepanu liigutuste loomulikkusele, jalgade ja käte pingevabale liikumisele, liigutuste koordineatsioonile ning ilusale rühile. Laps peab õppima jooksmata rütmiliselt vetruva sammuga, kergelt päkkadel (mitte jalgu lohistades), küünarnukid kõverdatud.

Hüplemine ja hüpped

Õpitakse kergelt ja vetruvalt hüppama, hüplema paigal ja edasi liikudes: sügavushüppeid, hoojooksult kaugushüppeid, kõrgushüppeid (karjapoissi), hüpped ühel jalal, hüpped üle takistuste. Õpitakse hüppatsat kasutama.

Visked ja püüdmine

Veeretusharjutustega õpitakse vahendit (palli, rõngast) energiliselt ära tõukama ning kindlasse suunda juhtima. Püüdes peab laps oskama arvestada lendava eseme suunda, kiirust, ümbermõõtu, raskust. Õpitakse viskama täpsust horisontaalsesse märklauda ühe või kahe käega alt ja vertikaalsesse ühe või kahe käega õla juurest.

Roomamine ja ronimine

Õpitakse roomama toengpõlvituses, käpuli, kõhuli, kaldlual, tasakaalupingil, käpuli ja kõhuli esemete vahel; roomamine paralleelsete nööride vahel; lookade,

nööriide, toolide alt läbi pugemine, üleronimine; ronimine kaldredelil, kaarredelil kápuli, varbseinal juurdevõtusammuga.

Laps peab oskama ronides või roomates takistusi ületada.

Tasakaaluharjutused

Õpitakse õigesti vahendile tõusma, seal julgelt ja kindlalt liikuma ning vahendilt õigesti maha tulema. Tasakaalu arendatakse ka hüpete, hüplemise, roomamise, ronimise ning üldarendavateharjutuste abil. Koordinatsiooniharjutused.

Riviharjutused

Õpitakse ruumis vabalt orienteeruma (läbisegi kõnnid ja jooksud, endale koha leidmine jne). õpitakse rivistuma ringiks kasvataja abiga, paaridesse, ühekaupa kolonni, viirgu, kaheks ringiks; harvenemist ringjoonel kõrvale, kolonnis ette ja kõrvale(käed kõrvale, ette). Joondumist orientiiride järgi.

Üldarendavad võimlemisharjutused

Neid tehes mõjutatakse peamiselt tugi - liikumisaparaati. Harjutused vahenditeta või vahenditega. Laps õpib kasutama vastavalt vajadusele lihaste jõudu maksimaalselt pingutades ja lõdvestades, juhtima kehaosade liigutusi kindlas suunas, koordineerima tegevust, sooritama liigutusi kindlas tempos ja rütmis. Õpitakse põhiliigutusi ja – asendeid.

Liikumismängud

Rühmatöö ja teistega arvestamisoskuse kujundamine läbi ühismängude, tantsude ja teatevõistluste. Mängureeglitest kinnipidamine. Oma käitumise kohandamine vastavalt mängureeglitele. Harjutada last end mängus füüsiliselt ja emotsionaalselt pingutama ja juhtima.

Vahendite käsitlemine

Viskamine, heitmine, veeretamine, püüdmine, vedamine, kandmine, lükkamine. Traditsiooniliste spordivahendite, mänguasjade ja looduslike vahendite käsitlemine üldarendavates harjutustes ja liikumismängudes, õigete tööliigutuste kujundamine.

Sportlik-rakenduslikud liikumisviisid

Jalg- ja tõukerattaga sõitmine, hoonööri ja hüpitsaga hüppamine. Kelgutamine, suusatamine, uisutamine. Liikumisreeglid.

Liikumis- ja liiklemisohutus

Kus ja kuidas liikuda, mängida. Kuidas liikuda, käituda tänaval, metsas, veekogu ääres ja mujal. Mida teha kaaslase ohtu sattumisel.

Valdkond *Kunst* eeldatavad tulemused:

2aastane:

sooritab harjutusi aktiivselt ja entusiastlikult
liigub õpetaja juhendamisel ohutult
ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste
kõnnib piiratud pinnal
säilitab kõndides ja joostes sihi
hüpatab käes palli ning jälgib selle suunda
mängib koos juhendaja ning kaaslastega kõnni- ja jooksumänge
sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi
jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järel
istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskumisel
kasutab liikumistes kehapilli juhendaja abil
sooritab juhendaja abil liikumist muusika järgi
sooritab koos õpetajaga lihtsamaid liikumisi vastavalt laulutekstile (nt. paigaltammumine, keerutamine, üksikult, ummisjalu hüplemine, käte peitmine selja taha, viibutamine sõrmega, kükitamine).
mängib vabamängus iseseisvalt.

3aastane

valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided.
arvestab rühmakaaslasi aktiivses tegevuses.
sooritab põhiliikumisi.
säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal.
mängib matkiva sisuga 1-2 reegluga kõnni ja jooksumänge.
mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.

sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega.
teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ning kaaslastega.
teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.
veab tühja kelku.
sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla.
liigub suuskadel otsesuunas.
kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi.
sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos.
liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumi (nt. kõnd ja jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega).
matkab õpetaja või vanematega looduses.
teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.

4aastane

sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnaliste seletuste järgi.
järgib meeldetuletamise korral hügieeninõudeid.
sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes.
teeb koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.
mängib 2-4 reeglise liikumismänge.
pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel.
sooritab juhendamisel kuni 4 harjutusest koosnevat kombinatsiooni.
hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus.
kasutab suuskadel liikudes käte abi ja keppide tuge.
kasutab sihipäraselt abivahendeid (rõngast, palli, patja, toikaid jmv.).
sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi.
plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.
väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (loova liikumisega).
tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt. põlvvetõstekõnd ja –jooks, liikumine hanereas ja ringis).
osaleb laulumängudes.
mängib vabamängus iseseisvalt, tegutseb lasteaia õuel.
algatab iseseisvalt mängu.

5aastane

nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja peetavaid spordivõistlusi.
teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja sobivas kohas.
kasutab õpitud tegevustes ohutuid liikumisviise.
kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes.
sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi.
teeb harjutusi väikevahenditega.
mängib kollektiivseid võistlusemänge.
osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt. joonejooksus).
tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu.
teeb vahenditega (palliga, hüpitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti.
valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi sooritades.
sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.
veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast.
kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (nt. eseme haaramine).
kasutab suusatades libisemist.
mängib veemänge ega karda vett.
järgib basseini kasutamise hügieenireegleid ning õpetaja juhendamisel ka ohutusreegleid.
jälgendab liikumisega erinevaid rütme.
liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele.
liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt.
muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit (nt liigub hanereana ja ringis nii üksi kui ka paaris).
esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente.
kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt.
sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga .

6aastane

osaleb lasteaia spordipäeval.
talub kaotust võistlusemängudes.

teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires.
mõistab hügieeninõuete olulisust.
õnnetuse või ohu korral teab kuidas kutsuda appi täiskasvanu.
käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses.
ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisaülesandeid.
käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes.
valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu.
säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu.
hingab vette.
kasutab ujumisoskuse harjutamiseks abivahendeid.
kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga.
kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.
liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksammu ja eesgaloppi.
kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (nt muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi).

7aastane

nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase.
keskendub sihipäraselt kehalisele tegevusele.
peab kinni üldistest ohutusreeglitest liikudes ja mängides (valides sobivad paigad ja vahendid).
peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust.
sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised.
säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu.
kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
võistleb kombineeritud teatevõistlustes (nt takistusriba läbimine).
mängib sportlike elementidega mängu (korvi visked, jalgpall jne.).
organiseerib ise liikumismänge..
kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.
valitseb oma liigutusi nii ruumis, tänaval kui ka maastikul.
orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene.
sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi.
ujub abivahenditega.
järgib basseini kasutamise ohutusnõudeid.

sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslastega.
liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele.
väljendab liikumise kaudu emotsioone.
kasutab liikudes loovalt vahendeid (patju, palle, hernekotte, ajalehti jne.).
väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu), nt kasutab külj- ja eesgaloppi ning hüpaksammu
sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga.
tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul.
mängib lihtsamaid maastikumänge.

LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED

Lasteaiaõpetaja töö algab huvist lapse, tema tegevuse ja arengu vastu:

- määratleme lapse arengulised saavutused lähtuvalt ainevaldkondade tulemusest ja lapse üldoskustest
- selgitame välja lapse erivajadused, õppimise ja õpetamise eripära
- koostame lapsele vajadusel individuaalse õppekava
- aitame lapsel ise enda arengut näha
- toetame lapse õppimist.

Lähtuvalt laste arengust toimub kogu õppe – ja kasvatusprotsessi planeerimine, sellest oleneb individuaalse- ja rühmatöö osakaal, tegevuste valik ning õppe- kasvatustegevuse vormid.

Lapse arengu jälgimisel ja hindamisel kord:

- Lapse arengu jälgimise ja hindamise aluseks on lapsevanema kirjalik nõusolek.
- Arengu hindamise ja dokumenteerimise vahendina kasutame arengumappe
- Üks kord aastas (mai) annab õpetaja vanemale kirjaliku tagasiside lapse arengu kohta
- Jaanuaris täidavad õpetajad lapse arengu tabeli
- Uute laste vanematega toimuvad sügisel arenguestlused, õppeaasta jooksul vestlused ülejäänud lapsevanematega

Arengu jälgimisel ja märkimisel:

- Arvestame laste ealisi ja individuaalseid erisusi.
- Arvestame laste kasvukeskkonda.
- Jälgime last mängudes, tegelustes, igapäevases suhtlemises.
- Suhtume heasoovlikult, eelkõige väärtustame saavutatut.
- Tunnustame alati toimetulekut ja lapse positiivset huvi.
- Arengut kirjeldame konkreetsest lapsest lähtuvalt.
- Arutelus vanematega leiame lapse arenguks sobivaid võimalusi.
- Arvestame sellega, et lapse areng on hüppeline, individuaalne ja ei pruugi olla kooskõlas väljatöötatud arengutabelitega. Sageli avaneb laps järsku ja siis puudutab see vaimset, sotsiaalset ja füüsilist arengut korraga.
- Hoidume hinnangute andmisest. Õpetajad analüüsivad last lähtuvalt lapse individuaalsusest toetudes raamõppekavas antud arengu hindamise aspektidele .

Arengumapp:

- on alus edaspidise töö kavandamiseks
- võimaldab jälgida kasvamise, õppimise protsessi
- on oluline vahend individuaalseks tööks lastega
- annab võimaluse õpetajale hinnata oma tööd, teha see nähtavaks
- võimaldab teha märkmeid konkreetse lapse tegevuse kohta
- võimaldab koguda last puudutav teave ja dokumendid ühiste kaante vahele
- võimaldab koguda märkmed kokkulepete kohta vanematega, teha koos vanematega plaane lapse edenemise toetamiseks

Eesmärgid:

- 1) arengumapp teeb nähtavaks lapse igapäevase tegevuse, mängu, suhted kaaslastega, täiskasvanutega ja ümbritsevaga
- 2) laps saab pildi iseendast, analüüsib oma tegemisi, töid ja väärtushinnanguid
- 3) laps saab ise oma töid hinnata, õpib ennast austama, saab tunda ennast toimetulevana
- 4) kasvumappi töid valides on lapsel alati õigus, ta ei saa anda valesid vastuseid
- 5) dokumenteeritud materjalid kajastavad seda, kuidas laps on mingil perioodil käitunud, mida õelnud ja joonistanud

Arengumapi töö korraldamine:

- rühmades on kaustad iga lapse jaoks, kuhu kogutakse lapse joonistused, töölehed, küsitluslehed, vaatluste märkmed jne
- igal rühmal on oma rütm, kui sageli nad arengumappi kogunenud töödest valiku teevad.
- iga rühm valib kaks küsimustikku, mida viiakse läbi igal õppeaastal.
- kevadel valitakse arengumappi kunstitöid aasta jooksul tehtute seast.
- õpetajad märgivad üles valiku põhjuse, töö tegemise aja

Tagasiside lapsevanematele

- õppeaasta algul teavitatakse lapsevanemaid arengu jälgimise ja hindamise meetoditest
- vajadusel toimuvad igapäevased ja/või kokkulepitud vestlused rühmaõpetajatega, muusika-, liikumisõpetajaga, logopeedi ja lastearstiga
- arengumappidesse kogunenud materjalide kaudu tehakse nähtavaks lapse areng – lapse osalemine õppetegevustes, mängudes, edenemine erinevates valdkondades. Lapsevanematel on võimalus tutvuda arengumapi materjalidega.
- lapse arengu vestlus viiakse läbi lasteaiaga liitunud laste vanematega ja edaspidi lapsevanema või õpetaja soovil või ettepanekul

Lapse arengu vestluse läbiviimise kord

- õpetaja lepib lapsevanematega kokku vestluse toimumise kuupäeva ja aja
- eelnevalt (paar nädalat varem) annab õpetaja lapsevanemale koju küsimustiku, mille lapsevanem kodus täidab, et vestluseks valmistuda. Hea kui lapsevanem täidab küsimustiku koos lapsega. (Vt lisa 5; lisa 5.1.)
- vestluse lõpus pannakse koos kirja olulised märkmed edaspidiseks seoses lapse arenguga ja kokkulepped kinnitatakse allkirjaga

Koolivalmiduse hindamine

Lapsevanemate toetamine laste kooliks ettevalmistamisel on lasteasutuse üks olulisemaid ülesandeid.

Riiklikus õppekavas on toodud arenguvaldkondade kaupa lapse arengu eeldatavad tulemused seitsmeaastaselt, millest lasteaed lähtub koolivalmiduse hindamisel.

Koolivalmiduse hindamise kord:

- kooliks ettevalmistava rühma õpetaja analüüsib viimase õppeaasta talvel (poolaasta lõpul) tehtud märkmete põhjal iga lapse edasijõudmist
- analüüsist lähtuvalt planeerib õpetaja töö erinevates ainevaldkondades ja määrab kindlaks individuaalse töö vajaduse ja mahu, samuti vestleb õpetaja lapsevanematega iga lapse tugevatest ja toetust vajavatest valdkondadest
- koos määratakse valdkonnad, meetodid ja tööviisid, kus ja kuidas lapsevanem kodus lapsega tegeleb
- kevadel viiakse läbi lasteaia lõbusad lõpukatsed
- õpetaja kirjeldab läbi katsete ja teiste küsitluste lapse oskusi lähtuvalt koolieeliku eeldatavatest tulemustest seitsmendaks eluaastaks, tehes märkmeid ka kasvumappi kogunenud materjalide põhjal
- arengukirjelduses tutvustab õpetaja joonistamise või mingi muu läbiviidud testi tulemusi, samuti lapse tugevaid ja toetust vajavaid valdkondi lähtuvalt eeldatavatest tulemustest raamõppekavas. Õpetaja võib valida testi vormi omal soovil.

Vt. Lisa 6. Koolivalmidus

ERIVAJADUSTEGA LAPS

Lasteaia töö oluline ülesanne on arvestada kõikide laste huvide ja eelistustega, toetada last talle vajalikes tegevustes, kindlustada lapse arengut toetav lähenemine.

Eesmärgid:

- avastada lapse tugevad või toetamist vajavad küljed võimalikult vara
- muuta keskkonnategurid konkreetse lapse arengut toetavaks
- leida õppe-kasvatustsiks töös erivajadustega lastega sobivad lahendused ja meetodid
- vajadusel koostada individuaalne arenduskava
- toetada lapsevanemaid nõustamisega
- kaasata töösse erispetsialistid, et tagada lapse maksimaalne areng.

Lasteaiaõpetajad peavad välja selgitama laste individuaalsed erinevused, vajadused ja tarbed.

Erivajadusena käsitleme:

- lapse selgelt väljendunud eelistused teatud valdkonnas
- muusikaliselt, kunstiliselt, kehaliselt, sotsiaalselt jne andekad lapsed
- lapse iseloomu eripärad
- toitumisharjumused
- terviseprobleemid (k.a toidu- ja muud allergiad)
- käitumishäired (hüperaktiivsed lapsed, rahutud lapsed jne)
- lapse sagedane puudumine
- koolipikendusega lapsed
- logopeedilist abi vajavad lapsed
- erineva keelelise ja kultuurilise taustaga perest pärit lapsed
- erinevates ainevaldkondades toetamist vajavad lapsed

Erivajaduse väljaselgitamine:

- lapsevanema poolt lapse erivajaduse, eripära, soodumuse jne märkimine kirjalikult lasteaia registreerimislehele (avaldusele)
- vestlus lapsevanematega lapse lasteaeda saabumisel
- lapse vaatluse, vestluse, õppetegevuses osalemise (so lapse igapäevase käitumise, suhtlemise) järgi rühmas selgitavad õpetajad välja, kas laps vajab mingis valdkonnas toetust või erinevat lähenemist
- logopeedi soovitusel
- sügisel täidame arengutabeleid lapse taseme määratlemiseks

Jälgime lapse:

- aktiivsust, töövõimet, tähelepanu, algatusvõimet
- tegevuse tahtlikkust – oma tegevuse kavandamist ja kontrollimist
- kognitiivsete protsesside (orienteerumine ruumis ja ajas) ja kõne arengut
- kontakti keskkonnaga – tunded, nende reguleerimine, suhtlemine, käitumine

Erivajadustega lastega tegeutsemise kord:

- erivajadustega lastega tegeleme meeskonnatöö põhimõttel
- vajadusel vestlevad lapsega ja lapsevanematega kõik lapsega töötavad õpetajad – rühma õpetajad, liikumis-ja muusikaõpetaja, erispetsialistid, et leida lahendus kerkinud probleemile või otsustada edaspidine tegevus valdkonnas, mis vajab toetust või teistsugust lähenemist
- koostöös erispetsialistide ja õpetajatega koostame vajadusel lapsele individuaalse õppekava
- andekate laste puhul anname lapsele võimaluse saada lisäülesandeid ning süvalähenemist ainetele vastavalt lapse huvidele ja andekusele
- koolipikendusega laste puhul teeb õpetaja individuaalset tööd vastavalt toetamist vajavatele valdkondadele, vajadusel koostatakse individuaalne arenduskava või suunatakse logopeedi poole
- õpetajad lähtuvad lapse päeva organiseerimisel, mängude ja õppetegevuste läbiviimisel, erinevate meetodikate ja individuaalse tegevuse planeerimisel vestlusel saadud informatsioonist
- kord aastas vaadatakse õppekava üle ja tehakse vajadusel korrektiive vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendamisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.
- õpetajad ja erispetsialistid teevad koduga tihedat koostööd ja on valmis alati lapsevanemat nõustama
- oluline on tagasiside – igasugune lapse arengus toimunud edusamm on väärtustatud
- vajadusel suunatakse laps regulaarsetele konsultatsioonidele erispetsialisti juurde
- terviseprobleemide puhul järgivad õpetajad ja kogu lasteaia personal lapsevanemate ja eriarstide ettekirjutusi

Individuaalne arenduskava

Arengus saavutatakse edu siis, kui see toimub vastavalt lähima arengu tsooni printsiibile: mida laps oskab ise ja millega tuleb toime täiskasvanu abiga.

Et tagada kõikidele lastele võimetekohane õpetus, on oluline nende individuaalse arengu jälgimine, võimalike erivajaduste varajane märkamine ja tugiteenuste kohene rakendamine.

Üheks arendustegevuse vormiks on **individuaalne arenduskava**, mille täitmisel osalevad kõik lapsega tegelevad töötajad ning lapsevanemad.

Individuaalne arenduskava on hariduslike erivajadustega lapse jaoks koostatud õppekava, mis loob õpilasele tingimused võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks. Kava koostatakse lapsele, kelle eriline andekus, õpi- ja käitumisraskused, terviserikked või pikemaajaline õpikeskkonnast eemal viibimine põhjustab olulisi raskusi omandada teadmisi sama töökava alusel.

Vt. Lisa 7. Individuaalne arenduskava

LOGOPEEDILINE TÖÖ

Logopeedilise töö **eesmärgiks** on kujutluste, suhtlemisvalmiduse ja õigete kõneharjumuste loomine. Lapse **arengu allikaks** suhtlemine täiskasvanuga.

Logopeedilise töö sisu

1. Töö planeerimine vastavalt lapse vanusele, kõnepuude iseloomule ja psüühiliste protsesside iseärasustele.
2. Kõne kolme külje arendamine: foneetilis- foneemiline, grammatiline ja sõnavaraline töö.
3. Kõne mõistmise ja väljenduse parandamine (nt häälikuseadega üheaegselt toimub töö foneemitaju ja semantikaga).
4. Täpsete kõneliigutuste omandamine, artikulatsiooniaparaadi liigutuste ja kõnehingamise täpsustamine.
5. Vastavalt lapse võimetele ja vajadustele lugemise ja kirjutamise eelõpetus – esemete ja situatsioonide, piltide, sümbolite ja signaalide lugemine ning kirjutamine.
6. Paralleelselt kõne ja keele arendamisega psüühiliste protsesside arendamine
  - tähelepanu – tahtmatu ja tahteline
  - tajumine – vaatlemine, kuulamine, kompimine
  - mõtlemine – analüüs, võrdlus, üldistamine, järelduste tegemine
  - mälu – lühiajaline, pikaajaline, operatiivmälu
  - fantaasia .

Logopeedilist abi vajavate laste väljaselgitamine

1. Õppeaasta algul kuulab logopeed kõiki 3-aastaseks saanud lapsi ja määrab omapoolselt kindlaks nende logopeedilise toetamise vajaduse.
2. Õpetajad jälgivad last mängus, õppetegevuste – ja igapäevategevuste käigus ja vajadusel vestlevad lapsevanematega.
3. Jälgitakse lapse
  - praktilist kõnet ja igapäevategevusi
  - käelisi tegevusi ja kõnet
  - mängu ja kõnet.
4. Õpetajad teevad vaatlusandmete põhjal logopeedile ettepaneku lapse täiendavaks kuulamiseks ja / või edaspidiseks logopeediliseks tööks.

Õpetamise aluseks on multisensoorsuse printsiip.

Logopeedi tegevustes on tähelepanu all kõne teadvustatud kuulamine, kõneorganite liikuvuse arendamine, lapse toetamine ja suunamine õige häälduse, õigete grammatiliste vormide ja lauseehituse kujunemisel kõnes.

Logopeediline töö toimub **meeskonnatöö põhimõttel** :

logopeediline töö + pedagoogiline korrigeerimine + koostöö lapsevanematega, mis koosneb nõustamisest ja koduste harjutuste andmisest.

1. Lapse kuulamise ja õpetajate vaatlusandmete põhjal määrab logopeed lapsega nädalas tegelemise korrad
2. Edaspidise töö käigus selgub logopeedilise toetamise ajaline kestvus
3. Logopeed annab juhised edaspidiseks tööks rühmade õpetajatele ja lapsevanematele
4. Logopeed seab sisse kõnekaardid või individuaalse töö vihikud
5. Vajadusel muudetakse töökorraldust - töövõtted, iseseisvuse aste, materjali valik, maht ja keerukus, abivahendite liigid jne
6. Rühmas tehakse lisategevusi eelnevalt läbivõetud materjaliga
7. Vajadusel teeb logopeed ettepaneku pöördumiseks erispetsialistide poole või ettepaneku suunamiseks nõustamiskomisjoni.

EESTI KEEL MUUKEELSETELE LASTELE

Keel on osa lapse identiteedist, olles lapsele abiks suhete loomisele teiste lastega.

Teisest keelekeskkonnast pärit laste jaoks loome võimalused õppida eesti keelt igapäevategevustes ja õpetaja poolt organiseeritud tegevustes.

Keeleõppe eesmärgid on, et laps:

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu
- soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui täiskasvanutega
- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu igapäevases suhtlemises

Eesti keelt õpetame riikliku õppekava alusel kas:

- 1) eraldi keeletegevuse kaudu
- 2) keeleõpet teiste tegevustega lõimides, millele võib lisanduda eesti keele tugiõpe

Tugiõppe vajaduse määravad rühma õpetajad, logopeed ja kõik lapsega kokku puutuvad pedagoogid. Vajadusel koostatakse lapsele individuaalne arenduskava, kaasates lapsevanemaid.

Keeleõppes on oluline, et laps osaleks aktiivselt mängus, õppe-ja kasvatustegevustes.

Tegevuste valikul pöörame tähelepanu sellele, et haaratud oleksid erinevad meeled:

- 1) kuulame
- 2) vestleme
- 3) kasutame näitlikku materjali
- 4) kordame õpitud

Eesmärgiks on teisest keelekeskkonnast pärit lapsi paremini ette valmistada nii kooliks kui eluks Eestis.

Oluline on koostöö lapsevanematega ja ka see, et lapsevanemad hoolitsevad kõne arengu eest emakeeles.

KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

Lasteaia kasvatuse eesmärk on toetada kodu laste kasvatamisel, aidata kaasa lapse arengule.

Lasteaia koostööpartneriks on kaks põlvkonda – lapsed ja täiskasvanud.

Töös lastevanematega lähtume järgnevast:

- lasteaed püüab võimaluste piires tulla vastu lapsevanemate ootustele, õpetaja on avatud, valmis aktiivseks koostööks, infovahetuseks ja nõustamiseks
- eduka koostöö aluseks on kodu ja lasteaia pidev infovahetus

- koostöö edukus sõltub lapsevanemate ja õpetajate usaldusest ning üksteisemõistmisest, mis loob võimaluse arvestada kõikide laste huvide ja eelistustega, et iga lapse olemus saaks toetust talle vajalikest tegevustest ja lapse arengut toetavast lähenemisest
- pere eelistuste, huvide, traditsioonide ja koduse kasvukeskkonna tundmine loob õpetajale paremad võimalused õppe-ja kasvatustöö eesmärkide elluviimiseks

Omalt poolt anname parima, et:

- luua usalduslik suhe lasteaia ja kodu vahel
- kujundada olukord, kus lapsevanemad tunnevad, et neid võetakse kuulda
- anda vanematele adekvaatset infot lapse arengu kohta
- kaasata lapsevanemaid lasteaia tegemistesse, anda võimalus aru saada koolieelse kasvatuse olemusest
- nõustada vanemaid alushariduse küsimustes

Töö korraldamine:

Vahetu suhtlemine vanemate ja lasteaiaõpetajate vahel võimaldab:

- õpetajatel teada saada laste igapäevastest tegemistest ja mängudest
- vanematel paremini õppida tundma oma last, tema sõpru ja õpetajaid
- vanematel ja õpetajatel tutvustada ennast, rääkida oma tööst, hobidest
- õpetab vanemaid paremini tundma ja mõistma lapse arengut

Lasteaiaga tutvumise ja koostöövõimalused

- Kodulehekülg
- Tutvumisvisiidid lasteaeda toimuvad vastavalt kokkuleppele.
- Lapse arenguvestlused 2x aastas
  - lapse lasteaeda tulekul
  - hiljem kaks korda aastas vastavalt lapsevanema ja/või õpetaja soovile
- Igapäevane suhtlemine lasteaiapäeva alguses ja lõpus

Vajadusel vestlused ja lapsevanemate nõustamine õppeaasta jooksul:

- nõustamine toimub, kui lapsevanem pöördub küsimustega õpetajate poole, aga ka

lasteaia initsiatiivil

- pikemat arutelu vajavate küsimuste puhul lepitakse kokku vestluse aeg ja koht
- vajadusel toimub arutelu rühma kõikide õpetajate, lapsega kokku puutuvate õpetajate, lasteaia juhataja osalusel
- õpetajate, lapsevanemate ja õpetajate või lapsevanemate soovil kaasatakse vestlusse erispetsialistid (logopeed, lastearst)
- vajadusel suunatakse laps erispetsialistide poole

Lasteaias on ruum lapsevanemate nõustamiseks ja vestlusteks.

Lapsevanemate koosolekud

- korraldatakse kaks korda aastas, vajadusel sagedamini
- koosolekute ajal tagab lasteaed lastehoiu.

Koosolekud jagunevad:

- üldkoosolekud
- rühmaüksikõhukoosolekud

Sügisese üldkoosolekul saavad lapsevanemad järgmist teavet:

- õppeaasta tegevuskava
- aasta õppe- ja kasvatuseesmärgid, nende saavutamise viisid
- üritused lasteaias
- üritused koos lapsevanematega
- hoolekoguliikmete kinnitamine

Sügisese rühmaüksikõhukoosolekul tutvustatakse lapsevanematele:

- Rühma tegevuskava
- Rühma õppe- ja kasvatustegevuse korraldust
- Rühma päevakava
- Õppekava
- Rühmasiseseid üritusi
- Üritusi lasteaias
- Üritusi koos lapsevanematega

Kevadise üldkoosolekul saavad lapsevanemad järgmist teavet:

- Kokkuvõtte õppeaastast

- Kokkuvõtte majandusaastast

Kevadisel rühmakoosolekul tutvustatakse lapsevanematele:

- Rühma õppeaasta kokkuvõtte
- Rühma õppeaasta lõpetamine
- Tagasiside lapsevanematelt

Peod ja ühisüritused:

Tähtpäevade tähistamine, ühispeod, näitused, konkursid, matkad, ekskursioonid, väljasõidud, teemapäevad ja-nädalad, piknikud, öö lasteaias, spordipäevad

Kirjalik info:

- virtuaalne info (lasteaia kodulehekülg internetis)
- elektronpost
- võimalus tutvuda lasteaia arengukava, õppekava, tegevuskava jt lasteaia tööd reguleerivate avalike materjalidega
- teadetetahvel
- laste oma stend
- tagasiside ankeedid
- õppe-kasvatustöö analüüs
- kirjalikud teated enne üritusi nii teadetetahvil kui elektronposti teel
- menüü

ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄITMISE KORD

Lasteaia hoolekogu ja pedagoogilise nõukogu poolt heakskiidetud õppekava kinnitab lasteaia pidaja.

Lasteaia õppekava on pidevalt arenev ja täienev dokument, mis on aluseks kogu õppe- ja kasvatustöö korraldusele.

Õppekava arendamine toimub pidevalt kas vastavate arendustoimkondade või pedagoogilise nõukogu kaudu.

Põhjalikum õppekava analüüs tehakse kord aastas pärast õppeaasta lõppu.

Õppekava täiendamisel arvestatakse sisehindamise tulemustega.

Muudatused õppekavas kinnitab lasteaia pidaja, hoolekogu ja pedagoogilise nõukogu ettepanekul.